Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 29 ноябрь
ПАЙШАНБА
№ 272 (5.065).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

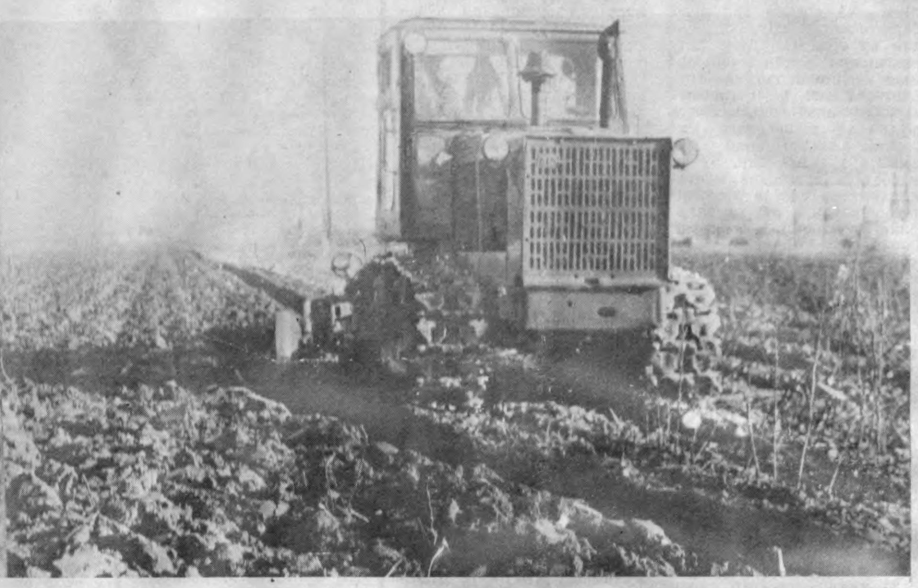

Ғалаба районидаги «Ленинград» жамоа хўжалиги далаларида кузги-қишки тадбирлар жадал ўтказилмоқда. 12 та ҳайдов трактори ёрдамида кунига 90—100 гектар ер шудгорланаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Бош агроном Жорилқосим Омонов ва бригада бошлиғи Жаббор Айтбоев ҳайдов сифатини кўздан кечирмоқдалар. 2. Шудгорлаш пайти.

П. ЭРГАШЕВ олган суратлар.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Президентининг фармони

ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ ВА УЛАРНИНГ ОИЛА АЪЗОЛАРИНИ ПРОПИСКА ҚИЛИШДАГИ ҒАЙРИҚОНУНИЙ ЧЕКЛАШЛАРГА ЙУЛ ҚУЙМАСЛИК ТУҒРИСИДА

Кейинги вақтларда хизматни ўташ учун келаётган офицерлар, прапоршчиклар, мичманларни, шунингдек уларнинг оилаларини прописка қилишдан бош тортиш ҳоллари тез-тез учрамоқда, бу эса айрим районларда оммавий тус олди. Бу ҳол иш беришда, тиббий ва бошқа ижтимоий-маиший хизмат кўрсатишда ғайриқонуний чеклашларга олиб боради.

Бундай хатти-ҳаракатлар ҳуқуққа қарши тусдадир.

ССЖИ Конституцияси 127^{3}-моддасининг 1 ва 2-бандлари асосида **қарор қиламан:**

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия органлари раҳбарларининг шахсий масъулияти остида ҳарбий хизматчиларни ва уларнинг оила аъзоларини пропискадан ўтказиш билан боғлиқ бўлган барча масалаларни ҳал қилиш 1991 йил 15 январгача таъминлансин.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 27 ноябрь.

«Қишлоқ ҳақиқати»га обуна давом этаяпти

ДОНО МАСЛАҲАТГЎЙ, ФИКРДОШ ВА КЎМАКДОШ

«ЎЗ ҚАДРДОН РЎЗНОМАМИЗ»

Бозор иқтисодиётига ўтилаётгани сабабли бу йил рўзнома ва жаридаларга обуна тўплашда бир қатор қийинчиликлар вужудга келди. Жумладан, вақтли матбуот нашрларининг ҳам нархи ошганлиги муштарийлар олдига қийин саволларни кўндаланг қилиб қўйди.

Ана шундай вазиятда жамоа маблағидан кам даромадли оилаларга обуна бўлишда кўмаклашаётган колхозлар, совхозлар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарларига ҳар қанча миннатдорчилик билдирсак, шунча оз. Биз кейинги пайтларда шу мавзуда кўплаб хат-хабарлар эълон қилдик. Куни кеча Фарғона вилоятининг Ленинград районидан яна бир неча мактуб олдик.

Хўжалигимизда кам даромадли оилалар анча. Улар рўзномаларга обуна бўлишга қийналиб қолишди. Ана шуни ҳисобга олиб колхозга меҳнати сингган фахрийлар, кўп болали оналарга жамоа маблағи ҳисобидан «Қишлоқ ҳақиқати»га ўн бешта обуна учун пул ажратиб бердик.

Қодирали ХОЛМАТОВ,
«Комсомол» жамоа хўжалиги раиси.

x x x

Колхозимизда «Қишлоқ ҳақиқати»ни севиб ўқишади. Шунинг учун ҳам бу рўзномага 1991 йил учун кўпчилик обуна бўлди. Айни пайтда бошқарув, партия ва касаба уюшмаси қўмиталари хўжалик ҳисобидан кам даромадли, кўп болали оилаларга, Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийларига ёрдам бўлсин учун ўттиз нусхага пул ажратди ва расмийлаштирилди. Бу «Қишлоқ ҳақиқати»га садоқатимиз рамзидир.

Маматқул НИШОНОВ,
«Коммунизм» жамоа хўжалиги раиси.

ШОШИЛИНЧНОМАЛАР

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН МУХТОР ЖУМҲУРИЯТИ ВАЗИРЛАР КЕНГАШИГА ВИЛОЯТЛАР КЕНГАШЛАРИ ИЖРОИЯ ҚЎМИТАЛАРИГА

Жумҳурият деҳқончилик-саноат мажмуи ходимларининг рўзномаси — «Қишлоқ ҳақиқати»га 1991 йил учун обуна тўплаш ниҳоясига етмоқда. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳар бир раҳбари ва мутахассиси ўз касб-корига оид ана шу нашрга ёзилиши, унинг саҳифаларида тармоқ муаммолари ёритилишига фаол ҳисса қўшиши керак. Бироқ рўзномага обуна бўлиш қониқарсиз бормоқда. Қолган кунлар мобайнида якка тартибда ва жамоа бўлиб обуна тўплашни жадаллаштириш юзасидан ҳамма чоралар кўрилмоғи зарур. Ҳар бир хўжалик ўз иш фаолиятида фойдаланиш мақсадида жамоа маблағи ҳисобидан жумҳурият деҳқончилик-саноат мажмуининг долзарб муаммолари, илм-фан тавсиялари ва илғорлар тажрибаси мунтазам эълон қилинаётган «Қишлоқ ҳақиқати»га камида беш нусхадан обуна бўлиши лозим.

И. ЖЎРАБЕКОВ,
Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари.

⊙

ВИЛОЯТЛАР ДЕҲҚОНЛАР УЮШМАСИ РАИСЛАРИГА

Ўзбекистон жумҳурияти Деҳқонлар уюшмаси қишлоқ меҳнаткашларининг яқин маслаҳатгўйи ва кўмакдошига айланиб қолган «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига вилоятингиздаги барча хўжаликлар ва ташкилотларда 1991 йил учун иложи борича кўпроқ обуна бўлишни таъминлашингизни сўрайди. Айни пайтда мазкур рўзномада вилоят Деҳқонлар уюшмасининг иш фаолиятини мунтазам ёритиб бориш учун ўз фикр-мулоҳазаларингизни, таклифларингизни таҳририятга маълум қилсангиз, мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Ҳ. ХОЛИҚОВ,
Ўзбекистон жумҳурияти Деҳқонлар уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари.

КОРХОНА ҲИСОБИДАН

Бизнинг автокорхонамиз Андижон шаҳри меҳнаткашларига хизмат қилади. Бу ерда ишлаётган 1.750 кишининг ҳар бири ўз насибасини ҳалол меҳнатдан топишга ўрганган. Шу йилнинг ўн ойида топшириқни 114,2 фоиз бажардик. Аҳолига 9.569 минг сўмлик ўрнига 10.362,4 минг сўмлик хизмат кўрсатдик.

Жамоа аъзолари бўш вақтларида рўзнома ва ойномаларни мутолаа қилишни хуш кўрадилар. Айниқса, «Қишлоқ ҳақиқати» бизнинг яқин дўстимиздир. Унинг саҳифаларида қишлоқ меҳнаткашларининг қалб нидолари қатори автокорхоналар заҳматкашларининг орзу-умидлари, муаммолари, меҳнат зафарлари ҳақида ҳам ҳикоя қилинади. Шунинг учун хизматчиларимизнинг кўпчилиги ушбу рўзномага ёзилишган. Куни кеча меҳнат жамоаси кенгашининг қарори билан яна 100 киши корхонамиз ижтимоий жамғармаси ҳисобидан «Қишлоқ ҳақиқати»га обуна қилинди. Биз келажакда рўзнома жамоасидан қизиқарли материалларни кўпроқ ёритишларини илтимос қиламиз.

Алижон МУМИНОВ,
Андижон шаҳридаги 2511-автокорхона бошлиғи.

МУҲЛИСЛАРИМИЗ САФИ КЕНГАЙМОҚДА

Андижон шаҳридаги «Октябрь» деҳқон бозори хизматчилари ҳар йили марказий, жумҳурият жарида ва рўзномаларига биринчилар қаторида обуна бўлишга одатланишган. Улар 1991 йил учун «Правда», «Совет Ўзбекистони», «Советская торговля» рўзномалари қатори «Қишлоқ ҳақиқати»га ҳам ёзилдилар.

— Бозор маъмурияти муҳим ишга ўта масъулият билан ёндашмоқда, — дейди директор муовини Бозорбой Ҳожиматов.— Мақсадга эришишда ноз-неъмат бунёдкорлари ўртасида тарғибот ишлари олиб борилаётгани, кўргазмали воситалардан унумли фойдаланилаётгани муҳим омил бўлаяпти. 48 нафар хизматчимиз «Қишлоқ ҳақиқати»ни доно маслаҳатгўй деб билади. Замондошлар ҳақидаги очерк ва лавҳалар, «Дам олиш саҳифаси»даги ранг-баранг мақолалар бизга маъқул ва манзур. Севимли рўзномамизда ахлоқ ва одоб, миришкор боғбону уста деҳқонлар, ижтимоий соҳа муаммолари хусусида кўпроқ мақолалар бериб борилса, мақсадга мувофиқ бўлур эди. Озодбек Қурбонов, Аваз Сайфиддинов, Абдувоит Охунов, Абдусаттор Ғозиев каби ходимларимиз янги йилдан ана шу рўзномани ола бошлайдилар.

Э. ТЎЛАГАНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

МУШТАРИЙЛАР ДИҚҚАТИГА!

1991 йил учун газета ва журналларга обуна тўплаш 1 декабргача давом этади.

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг бир йиллик обуна нархи: 17 сўм 40 тийин. Ярим йилга 8 сўм 70 тийин, уч ойга 4 сўм 35 тийин тўлайсиз. Индекс: 64602.

Газетамизнинг доимий муштарийси бўлиб қоласиз, деган умиддамиз.

ПРЕЗИДЕНТ ЁШЛАР БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби И. А. Каримов жумҳурият комсомолининг XXIV съезди делегатлари билан учрашди.

Ёшлар муаммолари — улар бугунги кунда анчагина — ҳамма вақт жумҳурият ва Ўзбекистон Компартияси раҳбариятининг диққат марказида бўлиб келди. Президентнинг меҳнаткашлар турмуш даражасини оширишга, уларни ижтимоий ҳимоя қилишга, ижтимоий-турмуш шароитини яхшилашга қаратилган фармонлари фикримизнинг тасдиғи бўла олади. Кўпчилик хоҳлаётганидек, барча муаммоларни биратўла бартараф этиш мумкинми?

Афсуски, мамлакатимизнинг ҳозирги оғир иқтисодий аҳволи бугунги кунда ёшлар учун қандайдир яхши шарт-шароит яратишга имкон бермайди. Ҳа, ҳозир ётоқхоналар етишмаяпти, ўқув дастурлари ҳамма вақт ҳам мутаносиблаштирилмаган, олий ўқув юртидаги таълим системасигина эмас, айни вақтда ҳунар таълими системасини ҳам ислоҳ қилиш керак, мактаб ўқувчилари, ёш ишчилар, қишлоқ меҳнаткашларига кўпроқ ғамхўрлик қилиш лозим. Бу муаммоларнинг ҳаммаси жумҳурият раҳбариятини доимо тўлқинлантирмоқда, чунки бугунги ёшларга эртанги кунда Ўзбекистоннинг фаровонлиги боғлиқ бўлади, бу ёшлар ўз меҳнати билан жамиятдаги аҳволни яхшилик томон ўзгартириб юборишлари мумкин.

Жумҳуриятимиз ҳамма вақтдагидан кўра ҳозир ёшларнинг ғайрат-шижоати, ташаббуси, тадбиркорлигига муҳтож. Биз бозор иқтисодиётига ўтиш арафасида турибмиз. Бу оғир иш, кўпдан-кўп номаълум миқдорларга эга бўлган тенгламаларга ўхшайди. Хўш, бу тенгламаларни ким ечиши керак? Ҳукумат бозор муносабатларига ўтиш жараёнида Ўзбекистон халқларининг аҳволини юмшатиш, енгиллаштириш учун кўп куч-ғайрат сарфлади ва бундан кейин ҳам куч-ғайрат сарфлайберади. Лекин аҳоли барча табақаларининг ва айниқса фикрлашдаги хурофотлардан, сийқа фикрлардан фориғ бўлган ёшларнинг ёрдамисиз бу ишни уддалаб бўлмайди.

Кейинги йилларда ташкил этилган турли марказларда истеъдодли талабалар, ёш ишчилар, муҳандислар, ижодий ходимлар ўз қобилиятларини намойиш этишлари, ўз режалари ва муддаоларини амалга оширишлари мумкин. Жумҳурият комсомоли, ёшлар ташкилотларининг ташаббускор раҳбарлари Ўзбекистон халқлари олдида турган ва бартараф этиш учун ҳаракат қилаётган муаммоларни ҳал этиш билан жиддий шуғулланмоқдалар.

Президент жумҳурият раҳбарияти ёшлар муаммоларини ҳал этишда комсомолга тобора кўпроқ эркинликлар берар экан, уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлайверади, деди.

Ёшларнинг кўпчилик қисми ўз кучларини ишлатишга жой топа олмаётганликлари яхши маълум. Ҳар бир кишининг хоҳлаган ишини топиб бериш — қийин муаммо. Ушбу вазифани иложи борича тезроқ ечиш учун тадбирлар кўрилмоқда. Мана, бир мисол. Шу кунларда жумҳурият Президенти Испания корхона эгаларининг вакиллари билан учрашди. Улар имтиёзли шартлар асосида узоқ муддатли қарзлар бериш билангина эмас, айни вақтда кичик қўшма корхоналар ташкил этишда ҳам кўмаклашишлари тўғрисида аҳдлашувга эришилди. Бу янги иш ўринлари вужудга келтирилишини билдиради, уларни асосан Ўзбекистон ёшлари эгаллайди. Худди шу ёшлар янги технологияларни ўзлаштиришларига, янги мутахассисликка эга бўлишларига, бугунги кунда халқ учун жуда зарур замонавий молларни ишлаб чиқариш билан шуғулланишларига тўғри келади.

Учрашувда комсомол, бошқа ёшлар ташкилотлари партиянинг тузилиши ва ташкилий қурилишидан асло кўчирма олишлари керак эмаслиги таъкидланди. Ёшларнинг иш услуби, иш шакллари ҳам ўзларига хос бўлиши, аҳоли шу табақаси барча вакиллари манфаатларининг хусусиятларини ҳисобга олиши керак. Лекин мақсадларимиз ягона бўлиши лозим: барчамиз биргалашиб бутун жумҳурият турмушини яхшилашимиз зарур.

Фақат комсомол съездигина ёшлар ҳаракати қандай йўналишда боришини ҳал этиши мумкин. Съездда баҳслар кўп бўлади, ўткир мунозаралар авжига чиқади. Фақат энг муҳимини унутмаслик керак: ҳар қандай бирлашма, ҳар қандай партия нафсоният кайфиятидаги айрим кишилар қандай чиройли сўзлар билан ниқобланишмасин, уларнинг манфаатларини эмас, балки халқ манфатларини кўзлаб ҳаракат қилиши лозим.

Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов комсомол съезди делегатларининг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов, КПСС Марказий Қўмитасининг масъул ходими Н. А. Новожилов, Президентлик кенгашининг аъзоси, жумҳурият ёшлар ташкилотлари қўмитасининг раиси А. Ҳ. Саидов, жумҳурият комсомоли Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Н. Носиров қатнашдилар.

(ЎзТАГ мухбири).

ЖУМҲУРИЯТ ЧЕКИСТЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби И. А. Каримов жумҳурият давлат хавфсизлиги қўмитасининг ходимлари билан учрашди.

У Ўзбекистондаги ижтимоий-сиёсий вазият, ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланиш вазифалари қандай ҳал этилаётгани тўғрисида гапириб берди ҳамда йиғилганларнинг кўплаб саволларига жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов қатнашди.

(ЎзТАГ).

РОССИЯ МУҲИМ ҚАРОРЛАР БЎСАҒАСИДА

Россия Федерацияси турли минтақаларининг вакиллари РСФСЖ халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида қатнашиш учун Москвага келдилар. Съезд 27 ноябрь куни Катта Кремль саройида очилди. Съезд ишида ССЖИ Президенти **М. С. Горбачев** қатнашмоқда.

Съездда жумҳурият турмушининг энг муҳим масалаларини муҳокама қилиш кўзда тутилган.

РСФСЖ Олий Кенгашининг раиси Б. Н. Ельцин съездни очиб, парламент РСФСЖ давлат мадҳиясининг куйини маъқуллаганини маълум қилди.

РСФСЖ Олий Кенгашининг сессияси шанба ва якшанба кунлари жумҳурият учун муҳим бўлган учта қонунни кўриб чиқиши ҳақидаги қарор якдиллик билан қабул этилди. Булар — «Мулкчилик тўғрисидаги қонун», «Солиқлар ҳақидаги қонун» ва «Маҳаллий бюджет тўғрисидаги қонун»дир.

«Россия қишлоғини қайта тиклаш ва деҳқончилик-саноат мажмуини ривожлантириш дастури ҳақида» РСФСЖ Вазирлар Кенгашининг раиси И. С. Силаев маъруза қилди.

28 ноябрь куни съезд ўз ишини давом эттирди.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОМСОМОЛИНИНГ СЪЕЗДИ

28 ноябрь куни Тошкентда Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Иттифоқининг XXIV съезди иш бошлади.

Съездни Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Н. Носиров очди.

Делегатлар съезднинг ишчи органлари — раёсат, таҳрир комиссияси, котибиятни сайладилар.

Съезд кун тартибида Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг ҳисоботи, Ўзбекистон ЛКЁИ тафтиш комиссиясининг ҳисоботи, комсомолдан сайланган ССЖИ халқ депутатлари фаолияти тўғрисида ахборот бор. Делегатлар Ўзбекистон ЛКЁИ дастури тўғрисида, Ўзбекистон ЛКЁИ устави ҳақида, «Ўзбекистон ЛКЁИ комсомол ташкилотларининг назорат комиссиялари ҳақида»ги низом тўғрисида, «Ўзбекистон ССЖда давлатнинг ёшларга оид сиёсати тўғрисида»ги Ўзбекистон ССЖ қонуни лойиҳаси ҳақида, Ўзбекистон ЛКЁИ раҳбар органларини сайлаш тўғрисидаги масалаларни ҳам муҳокама қиладилар.

Жумҳурият ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Н. Носиров ҳисобот маърузаси қилди.

Ўзбекистон ЛКЁИ тафтиш комиссиясининг раиси Б. Ҳ. Убайдуллаев комиссиянинг ҳисобот маърузасини қилди.

Ёшлар анжуманининг делегатлари ялпи мажлисдан кейин «Комсомол дастури ва устави», «ССЖИда ёшлар сиёсати тўғрисида», «Комсомол ва халқ таълими муаммолари», «Комсомолда ҳисобга олиш ва тафтиш» муаммо марказларида иш бошладилар.

Биринчи кун Ўзбекистон комсомоли съездининг ишида Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби И. А. Каримов, жумҳурият вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг раиси М. И. Иброҳимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг котиблари А. Й. Икромов, Р. А. Попов, Ж. Ҳ. Ҳамидов, Тошкент шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков, КПСС Марказий Қўмитасининг масъул ходими Н. А. Новожилов, БЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби В. М. Зюкин иштирок этдилар.

Съезд ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

ТАШРИФ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ХХЖ Шинжонг-уйғур мухтор райони халқ ҳукуматининг раиси Т. Давомат бошчилигидаги мазкур район ҳукумат делегациясининг Ўзбекистонга ташрифи давом этмоқда.

27 ноябрь куни делегация аъзоларини Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг раиси М. И. Иброҳимов қабул қилди.

Меҳмонлар жумҳурият парламенти фаолияти билан таништирилди. Жумҳурият Олий Кенгашига 17 миллат вакиллари, шу жумладан уйғурлар ҳам сайланган. Ҳозир парламент аъзолари қонунчилик ишлари билан фаол шуғулланмоқдалар.

Иккала томон ўзаро фойдали асосда иқтисодий, маданий ва бошқа алоқаларни кенгроқ ривожлантиришга интилаётганликларини билдиришди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров, Ўзбекистон ССЖ Президентлик кенгашининг аъзоси, жумҳурият ташқи ишлар вазири С. О. Азимов қатнашдилар.

Шу куни делегация аъзолари Олмалиққа сафар қилдилар, саноат корхоналарини кўздан кечирдилар.

ХХЖ Шинжонг-уйғур мухтор райони савдо-иқтисодий делегациясининг аъзолари манфаатдор вазирликлар ва идораларнинг вакиллари билан амалий учрашувлар ҳамда музокаралар ўтказишди.

(ЎзТАГ).

Иттифоқ Шартномаси лойиҳаси умумхалқ муҳокамасида

ЧАЛКАШЛИКЛАР КЎП

Мустақил Совет Жумҳуриятлари Иттифоқи... Лойиҳада таъкидланишича, ССЖИ бундан буён ана шундай деб юритилиши керак, яъни МСЖИ. Қизиқ: ҳозиргача совет социалистик ижтимоий ва давлат тузумимизни ҳеч ким бекор қилгани, Конституцияни ўзгартиргани йўқ-ку. Ҳатто расмий жиҳатдан. Амалда эса биз на ўтмишимизни, на ҳозирги кунимизни ва на келажакни чуқур таҳлил этишга муваффақ бўлганимиз йўқ.

Шартнома лойиҳасида умуман «социалистик» деган сўз ишлатилмаганини қандай тушуниш мумкин? Чамаси, турли сиёсий кучлар пайдо бўлаётган ва тобора фаоллашиб бораётган бир пайтда янги Иттифоқ Шартномаси йўлида уни қурбон қилишган бўлсалар, ажаб эмас. Демак, мустақиллик социализмдан афзалроқ, деган маъно келиб чиқади. Эҳтимол, шундайдир, аммо айнан қанақа социализмдан? Мустақилликка биз қайси ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий негизда эришмоқчимиз? Мазкур ҳужжатда бу саволларга жавоб топиш қийин. «Социалистик» сўзи ўрнига «мустақил» сўзини ишлатиш билан бирор нарса ютамизми? Бунинг устига кейингиси мантиққа зидроқ кўринаяпти, негаки, агар давлатлар мустақил бўлишмаса, ҳақиқий иттифоқ тузиш хомхаёлликдир.

Учала бобнинг алоҳида моддалари маъносини тушунишга уринар эканмиз, бошқа чалкашликларга ҳам дуч келамиз. Булар асосан қуйидагилардан иборат. Масалан, I бобнинг 2-банди охирида бундай дейилади: «Шартнома қатнашчилари умумбашарий ва миллий қадриятларни узвий боғлашга амал қиладилар». Силлиқ, лўнда жумла. Наҳотки, биз эндиликда ижтимоий-синфий қадриятлар йиғмасини ерга кўмаётган бўлсак?! Инқилобдан кейин ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар ва бошқа ижтимоий қатламлар хўжайин бўлишди, деб бутун дунёга жар солган эдик-ку. Бироқ ўша ҳайқириқ алдов эди. Улар ҳеч қачон бирор нарсага эга бўлишмаган. Бугунга келиб, яъни қайта қуриш натижасида ҳақиқий хўжайинга айланишаяпти. Яна шуниси ҳам борки, ҳозирги шароитда биз негадир бошқа томонга оғиб кетиб, ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар ҳамда бошқа қатламларнинг ижтимоий-синфий манфаатларини, қадриятларини инкор этаяпмиз. Ижтимоий, синфий, гуруҳий манфаатларни рад қила туриб, умумбашарий ва миллий қадриятларга зўр бериш эса умумбашарий ва миллий қадриятларни камситиш ҳисобига синфий манфаатларни мутлақлаштириш сингари бемаънилиқдир. Бинобарин, тарихда бунга мисоллар жуда кўп.

Мазкур бобнинг 5-бандида шундай ёзиб қўйилган: «Жумҳуриятлар ўзларининг давлат тузумини, маъмурий-ҳудудий бўлинишини, ҳокимият ва бошқарув идоралари системасини мустақил белгилайдилар». Маълумки, ижтимоий-иқтисодий тузум табиатидан давлат тузилиши келиб чиқади. Аксинча бўлиши мумкин эмас. Шундай экан, шартнома қатнашчилари ижтимоий тузум қандай бўлишини белгилаётганларида қайси оҳангга йўрғалашлари керак? II бобнинг 7-моддасида бу саволга жавоб тополмаймиз. Ижтимоий тузум табиати мулкчилик муносабатлари хусусиятига кўра белгиланиши ҳаммага равшан-ку. Бунинг устига қуйидаги жумлаларни ўқиймиз: «ССЖ Иттифоқи ва жумҳуриятлар мулкчиликнинг барча шакллари... эркин ривожланишини ва улар ҳимоя қилинишини таъминлайдилар». Қандай тушуниш мумкин? Демак, ибтидоий-қулчилик давридан бошлаб ҳозиргача мавжуд бўлган барча шакллар эркин ривожлантирилиши ҳамда ҳимоя қилиниши таъминланар экан-да. Ёки бугунги кунда ҳукмрон ҳисобланган битта мулкчиликнинг жамики аниқ шакллари кўзда тутилаяптимикин? Агар иккинчиси — социалистик мулк, яъни чинакам инсон эркинлигининг моддий асоси бўлишга даъват этилаётган мулк ҳақида гап бораётган бўлса, у ҳолда бунга тарихимизда ҳукм суриб келган ишлаб чиқарувчининг мулкдан бегоналигига бутунлай барҳам бериш туфайлигина эришиш мумкин.

Яна шундай деб ёзиб қўйилган: «Жумҳуриятлар ўз ҳудудларидаги ернинг, ер ости бойликларининг ва бошқа табиий ресурсларнинг, шунингдек, давлат мол-мулкининг хусусий эгаларидир...». Бундай ҳуқуқ меҳнаткаш инсонга нима беради? Муҳими — у ишлаб чиқариш воситалари, ўз меҳнатининг натижаларига, ўз тақдирига эгалик қила оладими ёки йўқми? Инсон энг аввало иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, руҳий-маънавий муносабатларда эркин, беқарам, масъул ҳисобланадими? Гап ана шу ҳақда бориши керак.

Ўз-ўзидан равшанки, мулкчилик тўғрисидаги масала Иттифоқ Шартномаси сингари муҳим ҳужжатда алоҳида имтиёз қилиб олинмаслиги керак. Мулк жумҳуриятники деб эълон қилиниши, бунинг устига қандайдир «мустаснолар» бўлиши принцип жиҳатидан шахснинг инсоний мустақиллиги муаммосини ҳал этиб бера олмайди. Шунинг учун ҳам бу ерда Шартнома қатнашчилари бўлган томонларнинг ижтимоий тузуми хусусияти ва мазмуни нуқтаи назаридан келиб чиққан ҳолда мулкчилик тўғрисидаги масалани аниқлаб олиш муаммоси муҳимроқдир. Бу ўз навбатида иқтисодий мустақиллик ва сиёсий суверенликнинг ўзига хос томонларини тушунишга босиқлик билан, ҳар томонлама, чуқур ёндашиш зарурлигини кўрсатиб турибди.

Шундай қилиб, барча миллатлар ва элатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши асосида миллий ривожланиш учун кенг имкониятлар яратиб бериш соғлом жамият ўтказадиган бутун сиёсатнинг мағзи, доимий эътибор берадиган объекти бўлиши керак. Инсон учун энг муҳими — кимнинг ёнида ёки қандай қўшни билан бўлиш эмас, балки қандай яшашдир. У энг аввало инсон, қандайдир ижтимоий ва миллий бирликка кейинроқ мансуб бўлади. Ҳақиқий ҳаётда, амалда одамлар, синфлар, миллатлар ва ҳоказоларнинг ўзаро муносабатларини изга солиш пайтида ана шундан келиб чиқиш лозим.

Лойиҳани ўқишда давом этамиз: III бобнинг 11-моддасида ёзиб қўйилган: «Иттифоқ Кенгашини бутун мамлакат аҳолиси, сайловчилар сони теппа-тенг сайлов округларида сайлайди». Шуниси ҳам борки, бизда халқ депутатларини аҳоли сайлайди (айни пайтда улар аҳолидан депутат ҳисобланадилар), яъни иш жойларида бирлашган халқ эмас, балки турар жойлар бўйича бирлашган кишилар сайлайдилар. Ғалати ҳолатни кузатиш мумкин, бу айниқса шаҳарларда сезилади: депутатликка номзодлар иш жойларидан кўрсатилади, турар жойлардан эса сайланади... Наҳотки, бу демократия тантанаси учун қулай бўлса? Сохта демократия учун қулай десак, тўғрироқ бўлса керак. Шаҳарларда одатда ҳатто битта кўп қаватли уйларда истиқомат қиладиган, борингки, бир йўлакда яшайдиган одамлар бир-бирларини яхши билмайдилар. Иш жойларида эса кимнинг кимлигини белгилаш бирмунча осонроқ.

Ҳужжатда зиддиятли ўринлар ҳам бор. Масалан, I бобнинг 5-моддасида «Ҳокимият ва бошқарув идоралари» системасини белгилашда жумҳуриятларнинг мустақил бўлишлари кўзда тутилган. Аммо III бобда жойлардаги ҳокимият ва бошқарув тузилишини ўз-ўзидан марказ белгилаб бериши қайд этилган. Масалан, 15-моддада бундай дейилади: «ССЖИ Вазирлар маҳкамаси таркибига иттифоқдош жумҳуриятлар ҳукуматларининг бошлиқлари лавозимларига кўра кирадилар». Ўзбекистонда жумҳурият Президенти айни вақтда ҳукумат бошлиғи ҳисобланади. Шартнома лойиҳасига қараб ҳукм юритадиган бўлсак, у федерация кенгаши таркибига киради, бу ҳол ССЖИ Вазирлар кабинети таркибига кириш мумкин эмаслигини кўрсатади. Шундай экан, Иттифоқ ҳукумати таркибига кирадиган вакилни белгилаш ҳуқуқини жумҳуриятларнинг ўзига бериб қўйиш керак.

Ниҳоят, охирги фикр. ССЖИ Конституцияси (Асосий Қонуни) ҳамда Иттифоқ Шартномаси ўртасидаги фарқ қандай бўлади? Ўз мақомига кўра қай бири муҳимроқ: Иттифоқ Шартномасими ёки ССЖИ Конституцияси? Шартнома лойиҳасида Асосий Қонуннинг муҳим қоидаларини йўққа чиқарувчи жиҳатлар кам эмас. Айни пайтда унда ССЖИ Конституциявий судига арз қилиш мумкинлиги белгилаб қўйилган. Бундай суд ССЖИ ва жумҳуриятлар қонунларининг Иттифоқ Шартномаси билан ССЖИ Конституциясига мувофиқлигини назорат қилиши керак. Мазкур Иттифоқ Шартномаси ССЖИ Конституцияси доирасида тузилаяптими ёки шартномада қатнашувчи томонлар кейинчалик тегишли Конституция ишлаб чиқадиларми? Асосий Қонун мақоми қайси ҳужжатлар билан белгиланган? Ёки бундан буён Асосий Қонун иккита бўладими?

Мана шу саволларнинг барчасига аниқ ва лўнда жавоб берилиши лозим.

А. ЖАЛОЛОВ,
фалсафа фанлари номзоди, доцент.

Ҳаётимизда аёлларнинг ўрни беқиёс. Улар ишлаб чиқаришни ривожлантириш, турмуш маданиятини ошириш, ёш авлодни тарбиялашга салмоқли ҳисса қўшишаяпти. Буни Шовот райони мисолида ҳам кўриш мумкин. Кейинги йилларда хотин-қизларнинг яшаш ва меҳнат қилишлари учун талай қулайликлар яратилди. Улар катта ғамхўрлик билан қуршаб олинган. Амалга оширилаётган хайрли ишларда хотин-қизлар кенгаши бош-қош, ташаббускор. Шарқия Алиевани районда барча ҳурмат қилади. Асли касби педагог бўлган бу жонкуяр, тиниб-тинчимас аёл кенгаш раиси сифатида фаол жамоатчилик ишларини олиб бормоқда.

СУРАТДА: район хотин-қизлар кенгашининг раиси Шарқия Алиева.

Жўра БОБОРАҲМАТ олган сурат.

ХОВОСГАЧА БОРАДИ

27 ноябрь куни «Ўзбекистон» бекатидан «Ховос» бекатигача электр поездларининг мунтазам қатнови бошланди. Бу икки томонлама фойда беради: темирйўлчилар электр қуввати билан юрадиган поездлардан фойдаланиш имкониятига эга бўладилар, Тошкент ва унинг теварак-атрофи аҳолиси яшайдиган жойларнинг эса об-ҳаво-иқлим шароитларига зарар етказилмайди.

Авваллари «Ўзбекистон» бекати ўзига хос юк тушириб, юк ортиладиган жой бўлганди. Гап шундаки, поездлар Ченгелдидан бу ерга электр қуввати билан юрадиган машиналарда келарди, Ховосгача бўлган йўлда эса тепловозлардан фойдаланилар эди. Энди »шатакчиларни» ўзгартиришга зарурат қолмади. Ченгелдидан Ховосгача бўлган 240 километрли йўл тўла электрлаштирилди.

Ўрта Осиё темир йўлида электрлаштириш ишлари давом этмоқда. Ҳозир Самарқанд ва Қўқон йўналишларидаги йўллар электрлаштирилмоқда.

(ЎзТАГ).

ҚИСҚА САТРЛАРДА

• Ҳазорасп йигирув фабрикасининг турар жой шаҳарчаси комплекс тарзда қурила бошланди. Уйлар ёнида болалар боғчаси, 624 ўринли мактаб қад кўтарди. Бош пудратчи — «Хорезмсовхозводстрой» тресги жамоаси — қурилиш бош режасига қатъий амал қилмоқда. Йил охирига бориб, қурувчилар фабрика меҳнаткашлари учун яна битта 24 хонадонли уй ва озиқ-овқат дўконини қуриб битказадилар.

* * *

Дўконларда лимонад, минерал сув ва бошқа чанқовбосди ичимликларнинг етишмаслиги шиша идишларнинг ниҳоятда камчиллиги натижасидир. Бу муаммони ҳал қилиш учун Чирчиқ шаҳар савдо корхонаси тўғридан-тўғри микрорайонларнинг ўзида аҳолидан бўш шишаларни қабул қилишни уюштирди. Олдиндан келишилган вақтда чирчиқликларнинг уйлари ёнига юк машиналари келади. Идишлар махсус пунктлардаги нархлар билан қабул қилинади. Дастлабки тажриба шиша идишлар топшириш анча кўпайганлигини кўрсатди.

* * *

Вилоят марказидаги Сиёб райони «Меҳр-мурувват ва саломатлик» хайрия жамғармаси Самарқанддаги уруш ва меҳнат ногиронлари уйига 80 та музлатгич совға қилди. Энди қариялар яшаётган барча хоналар музлатгичлар билан таъминланди. Бундай хайрли ишни Сиёб жамғармаси биринчи марта қилаётгани йўқ. Илгари улар болалар уйларига кийим-кечак беришган, болалар учун қизиқарли саёҳатлар уюштиришган эди.

* * *

748-қурилиш-монтаж поезди жамоаси ҳар бири икки оилага мўлжалланган коттежлар қура бошлади. Бу уйлар Қўнғирот темирйўлчилари учун мўлжалланган. Маҳаллий маъмурлар уларга катта ер участкаси ажратиб бердилар. Шу туфайли қурувчилар билан тузилган шартномага биноан бу ерда илгаригига ўхшаш икки қаватли уйлар эмас, балки томорқа участкаси ҳам бўлган коттежлар қуришга қарор қилинди. Келаси йил баҳорда бу уйларга темирйўлчиларнинг йигирмадан зиёд оиласи кўчиб киради. Тўқсонинчи йилларнинг ўрталарига бориб эса, бу ерда уй-жой муаммосини тўла ҳал этиш мўлжалланган.

* * *

Самарқандга келаётган совет ва чет эл сайёҳлари шаҳар манзарасини самолётдан туриб томоша қилиш имконига эга бўлдилар. Самарқанд бирлашган авиаотряди раҳбариятининг ташаббуси билан бу мақсадлар учун секин учадиган «АН» самолёти ажратилди. Парвоз маршрути ишлаб чиқилди. Хизматнинг янги шакли сайёҳлар учун қизиқарли, авиаторлар учун фойдалидир. Чунки улар қўшимча даромад ола бошладилар. Ваҳоланки, бу бозорга ўтиш даврида анчагина катта аҳамиятга эга. Бир соатлик ҳаво сайрига талабни эса авиаторлар ҳозирнинг ўзидаёқ қондиролмай қолишаяпти.

ВИЛОЯТ ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

«КОММУНИСТ»

(АНДИЖОН)

Ўлкамизни боғ-роғларга буркашда Избоскан районидаги Мичурин номли давлат хўжалиги меҳнатсеварларининг салмоқли ҳиссаси бор. Бу ерда етиштирилаётган мева, узум, ранго-ранг гул кўчатлари жумҳуриятимиздан ташқари қўшни Ленинобод, Ўш вилоятларига ҳам етказиб берилмоқда. Хўжаликнинг 504 гектар ери бор. Жорий йилда 2 миллион 320 минг туп кўчат етиштирилди. Набижон Назиржонов, Толибжон Тожибоев бошчилик қилаётган бригадалар айниқса яхши ишлашаяпти. Абдужаббор Қодиров саркорлик қилаётган бригада эса Озиқ-овқат дастурининг муваффақиятли бажарилишига муносиб улуш қўшаяпти. Мусобақа пешқадамлари давлатга 80 тонна узум, 110 тонна олма сотиб, йиллик режани зиёди билан бажардилар.

Сўнгги йилларда олиб борилаётган изланишлар натижасида паст бўйли, улама мева кўчатлари етиштириш кўпайди. Улар барвақт ҳосил бериши, шароитга тез мослашиши, сермевалиги билан ажралиб туради. Шакл бериш, ҳашаротларга қарши курашиш ҳам анча енгил кўчади. Илғор усул шарофати, ташаббускорлик туфайли хўжалик боғбону соҳибкорлари мўмай даромад олишга эришмоқдалар. 1990 йилда 1 миллион 160 минг сўм фойда олиш кутилмоқда. Даромадга қараб буромад деганларидек, қишлоқлар чирой очмоқда. Аксарият хонадонлар зангори олов билан таъминланди. ГЭС маҳалласига 4,5 километрли газ қувурлари ётқизилаяпти. Маданият участкасида дала шийпони фойдаланишга топширилди, 1,5 километр йўл асфальтланди, автобус қатнови йўлга қўйилди.

«ҚАШҚАДАРЁ ҲАҚИҚАТИ»

Усмон Юсупов районидаги Ульянов номли давлат хўжалигининг чорвадорлари зафар қучдилар. Гўшт, сут, тухум тайёрлаш йиллик режа муддатидан илгари бажарилди. Истеъмолчиларга 70 тонна гўшт, 282 тонна сут, 207 минг дона тухум етказиб берилди.

Фермада 669 бош қорамол бўлиб, 170 таси соғин сигир. Мутахассислар, сигирсоғарлар маҳсулот сифатига алоҳида эътибор беришмоқда. Шу боис сутнинг ёғлилик даражаси 3,9 фоизга тўғри келаяпти. Мусобақанинг оммавийлиги таъминланган, сигирсоғарларнинг унумли меҳнат қилиб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун шароит муҳайё этилган. Ҳар бир сигирсоғар ойига 400 сўм атрофида ишлаяпти.

Санобар Халилова номини совхозда эмас, районда ҳам ҳурмат билан тилга олишади. У ҳар сигирдан камида 2.200 килограммдан сут соғиб олишга сўз берган эди. Ваъданинг устидан чиқиш учун тиним билмай ишлади. Машинада сут соғиш усталарининг тажрибасини ўрганди. Натижада шу кунгача ҳар говмишдан 2.400 килограммдан маҳсулот олишга эришди. Санобарнинг издошлари кўп. Рўзигул Саидова, Шаҳло Сайфуллаева, Мавлуда Салимова ҳам бўш келишмаяпти. Уларнинг таъкидлашича, қишловга ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрилган. Молхона, бузоқхоналар сифатли созланган. 335 тонна беда пичани, 1.834 тонна сенаж, 977 тонна силос жамғарилган. Хўжалик раҳбарлари аҳоли ёрдамчи хўжалигини ривожлантиришга ҳам алоҳида эътибор беришмоқда. Хонадонларга 870 тонна кўкпоя, 33 тонна силос, 14 тонна сомон, 1.600 та парранда сотилди.

«ЛЕНИН ЙЎЛИ»

(САМАРҚАНД)

Пахтачи районидаги Ленин номли жамоа хўжалигида фахрийлар ҳурмати жойига қўйилмоқда. Жумҳурият Президентининг фармонига мувофиқ хўжаликдаги 44 нафар уруш қатнашчиси ва ногиронлари, 9 нафар байналмилал жангчилар ҳамда 121 нуронийга моддий ёрдам кўрсатиш юзасидан аниқ тадбирлар белгиланган. Яқинда Улуғ Ватан уруши I ва II гуруҳ ногиронлари — Бўри Бобоназаров, Бозор Эшназаров, Ҳайдар Умаровнинг уйлари таъмирланди, муҳтожларга янги уйлар қуриб берилди. Шу мақсад учун катта маблағ ажратилди. Бундан ташқари табаррук кишиларга ҳар ойда моддий ёрдам бериб борилмоқда. Хўжалик раҳбарияти, касаба уюшмаси қўмитасининг ташаббуси билан 30 нафар фахрий Фарғона водийсида саёҳатда бўлди. Барча харажатни колхоз кўтарди.

* * *

Советобод районидаги «Жом» давлат хўжалигининг Иброҳим ота қишлоғида ажойиб болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. Жажжилар масканининг қурилишига 24.200 сўм маблағ сарфланди. Давлат хўжалигида барча соҳалар бирдек ривожланиб, мўмай даромад олинаётганлиги сабабидан бунёдкорлик ишлари кенгаймоқда. Ўз касбининг устаси Файзи Алимов бошлиқ қурувчилар бригадаси қатор маданий-маиший, биноларни қўлдан чиқаришда ҳам барчага намуна бўлди.

«ХОРАЗМ ҲАҚИҚАТИ»

Урганч районидаги Мунис Хоразмий номли давлат хўжалигида режалар зиёди билан бажарилмоқда. Бироқ муаммолар ҳам етарли.

— Бу йил давлатга 3.180 тонна узум сотдик, — дейди бош агроном Қодир Нуруллаев. — Хўш, шунча неъматнинг пули қанча бўлади, деб сўрарсиз. Айтишга ҳам хижолатсан киши: 1 миллион 130 минг сўм. Бу билан кўзланган мақсадга эришиб бўлмайди. Янги боғча-яслилар, йўллар, уй-жойлар қуриш керак. Мавжуд иккита боғчани ёпиб қўймаслик учун 1991 йилда 200 минг сўм пул зарур. Ёнилғи-мойлаш ашёларининг нархи ҳам кўтарилиб кетди. Даромаднинг кўнгилдагидек бўлмаётганлигига сабаб фойданинг 59 фоизини давлат чегириб қолмоқда. Узумни қайта ишлайдиган пункт бизнинг ҳудудимизда бўлсада, унга вино заводи хўжайин. Масалага ойдинлик киритиш учун бормаган еримиз қолмади. Пункт хўжалигимиз ихтиёрига ўтса, йилига ўрта ҳисобда 300 минг сўм фойда олиш имконига эга бўлардик.

Ҳар йили Россиядан уруғлик картошка келтирилади. Унинг сифати талабга жавоб бермайди, бунинг устига бизнинг шароитимизга мос эмас. Район ва вилоятдаги раҳбар ташкилотлар мазкур хўжаликка яқиндан ёрдам беришлари лозим.

ЭКОЛОГИЯ МУАММОЛАРИ

Мамлакат Тиббиёт саноати вазирлиги системасида атроф муҳитини муҳофаза қилиш қандай ташкил этилган? Ушбу савол Тошкентда ўтаётган Бутуниттифоқ илмий-техникавий конференцияда ҳар томонлама муҳокама қилинмоқда. Конференцияда олимлар, тармоқ илмий-тадқиқот илмгоҳлари ва корхоналарининг мутахассислари иштирок этаяпти.

Муҳокама қилинадиган масалалар рўйхатига кам чиқиндили технологияларни жорий этиш ва чиқиндилардан фойдаланиш, сув ва ҳаво ҳавзаларини муҳофаза қилиш муаммолари киритилган.

— Конференция вазирлигимиз қабул қилган «Экология» дастури доирасида ўтмоқда, — дейди ССЖИ тиббиёт ва микробиология саноати вазирининг ўринбосари В. А. Амбросов. — Бу ерда шу соҳада тўпланган тажриба умумлаштирилади, шунингдек келажакда олиб бориладиган ишларнинг асосий йўналишлари белгиланади. Конференцияни ўтказиш жойи сифатида Тошкент танланди, чунки бу ерда тармоқ корхоналаридаги экология муаммоларини ҳал этишга ихтисослашган Бутуниттифоқ кимё-технология илмий-тадқиқот илмгоҳи ишламоқда.

(ЎзТАГ).

СОВЕТ ИТТИФОҚИДИР БИЗНИНГ ВАТАНИМИЗ

● КЕМЕРОВО. Кемерово вилоят кенгашининг депутатлари ўз сессияларида Кузбасснинг эркин кордонлик зонаси мақомини маъқулладилар. Уни ташкил этишдан асосий мақсад — саноат минтақасининг танглиқдан чиқиш муддатларини Россия дастурида белгиланганига нисбатан бир ярим-икки баравар қисқартиришдан иборатдир.

● ГРОЗНИЙ. Чечен халқи умуммиллий съездининг иштирокчилари Чечен-Ингушетиядаги ижтимоий-сиёсий вазиятни, бу тоғли ўлкани ижтимоий-иқтисодий ва маънавий ривожлантириш муаммоларини, бошқа масалаларни муҳокама қилишди. Давлат мустақиллиги тўғрисидаги масала съезд кун тартибининг асосий бандларидан бири бўлди.

● НИКОЛАЕВ. «Қора денгиз кемасозлик заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг кемасозлари Литва ва Латвия балиқчиларига балиқ овлаш учун мўлжалланган кемалар етказиб бериш йиллик режасини бажардилар. Заводга пўлат, турли композицион материаллар ва кема ускуналари етказиб берган Донецк, Мариуполь, Ленинград, Маҳачқалъа ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларидаги корхоналар Болтиқбўйи балиқчиларининг буюртмасини бажаришда ёрдам берди.

(ТАСС).

Саноат корхоналарида

МЕҲНАТКАШГА МЕҲР

Юмшоқ том ёпиш материаллари ишлаб чиқарувчи Ўрта Осиёдаги ягона корхона — Поп районидаги ВЛКСМ 60 йиллиги номли «Узбекровля» комбинатида кейинги йилларда кўзга кўринарли ютуқларга эришилаяпти. Ҳозирги пайтда бу ерда тўртта асосий, учта ёрдамчи цехлар ишлаб турибди. Зарур хом ашё ҳисобланган қоғоз чиқитлари корхонага четдан келтирилади. 1988 йилда зичланган картон тайёрлаш йўлга қўйилди. Айни пайтда йилига 170 минг сўмлик 100 минг квадрат метр шундай қурилиш материали чиқарилмоқда. Корхона чиқиндилардан ҳам унумли фойдаланилаяпти. Ундан бинокорликда ишлатиладиган гипс маҳсулоти тайёрланаётир.

Комбинатда 23 миллат вакилларидан ташкил топган икки минг кишилик меҳнат жамоаси ишлаяпти. Бошланғич партия ташкилоти атрофига уюшган 176 нафар коммунист ишлаб чиқаришда бошқаларга намуна бўлмоқда. Иш уч сменада ташкил этилган мазкур комбинатда ўн иккинчи беш йилликда ишлаб чиқаришда 25 фоиз ўсишга эришилиб, эндиликда йилига 31 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланмоқда. Меҳнат жамоаси ўз зиммасидаги топшириқларни мунтазам ортиғи билан бажариб келаяпти. 1990 йилнинг ўтган даврида режалаштирилганидан 100 минг сўмлик кўп маҳсулот ишлаб чиқарилди. Меҳнат унумдорлиги 4,7 фоиз ошди.

Корхонада фан-техника янгиликлари изчил жорий этилиб, илғор технология кенг қўлланилмоқда. 350/1,5 маркали янги маҳсулотни ишлаб чиқариш йўлга қўйилганлиги туфайли 3.700 тонна қоғоз чиқитларини иқтисод қилиб қолиш имконияти яратилди. 1995 йилда гипс тайёрловчи ускуналарни 25 тага етказиш мўлжалланган. Кейинги йилдан комбинат қошида 90 минг дона автошина тайёрловчи завод қурилишига киришиш ва уни 1993 йилда ишга тушириш учун лойиҳалар тайёрлаб қўйилди. Унинг чиқиндисидан изол цехида фойдаланиш мўлжалланаяпти. Шунингдек, 1991 йилдан оби ҳаётни тежашга хизмат қиладиган янги турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш учун ускуналар тайёрлашга киришилади. 1993 йилдан 6 миллион сўмлик 3 миллион квадрат метр маҳсулот ишлаб чиқарилади. Лойиҳа ҳужжатлари тайёрланиб, синовдан ўтказилди. Ундан катта иқтисодий самара кўриш кўзда тутилган. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига кўра янги материалдан фойдаланиш республика бўйича йилига 1 миллион тоннадан ортиқ цементни тежаш имконини беради.

Шундай тадбирлар туфайли қўшимча равишда юз кишини иш билан таъминлаш мумкин бўлади. Янги беш йилликда корхонада ишлаб чиқариш ҳажмини йилига 40 миллион сўмликка етказиш кўзда тутилмоқда.

— Ишчи-хизматчиларимиз унумли меҳнат қилишлари ва мазмунли ҳордиқ чиқаришлари учун қулай шароитлар яратиб бериш мақсадида барча имкониятларни ишга солаяпмиз, — дейди комбинат директори, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди делегати Тоҳир Каримов. — 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган уй-жой дастури изчил амалга оширилмоқда. Уйга муҳтож бўлган деярли барча ишчи-хизматчиларимизнинг талаби қондирилди. Ҳозирги пайтда уй-жой шароитини яхшилаш, кенгайтириш юзасидан тадбирлар кўрилаяпти.

Чиндан ҳам уй-жойга бўлган талабни қондиришда корхонада катта ишлар қилинди. Кейинги пайтда район Совети ижроия комитети қарори билан комбинат ишчи-хизматчиларидан 250 кишига 8 сотихдан ер ажратилди. Корхона ҳисобидан уларга уй қуриш учун 200 минг сўм фоизсиз қарз берилди. Қурилиш материаллари билан ҳам ёрдам кўрсатилаяпти. Уй қурувчиларга 400 куб метрдан зиёд ёғоч-тахта, 350 тонна цемент, 5 минг дона шифер сотилди. Бундан ташқари 48 оилага мўлжалланган кўп қаватли уй фойдаланишга топширилди.

Ҳозир корхонага қарашли 140 ва 240 ўринли иккита болалар боғчаси ишлаб турибди. Мавжуд бинони мослаштириш ва жиҳозлаш ҳисобига яна бир болалар муассасаси ташкил этилаяпти. Умумий қиймати 1 миллион сўм бўлган 330 ўринли замонавий маскан бунёд этилмоқда. Ҳозиргача бу ерда 300 минг сўмликдан ортиқ иш бажарилди. Турар жой массивида газлаштириш ишлари амалга оширилаяпти. 2,2 километр масофада қувурларни пайвандлаш ниҳоясига етказилди. Вилоят газлаштириш бошқармаси бошлиғи, Ўзбекистон ССЖ халқ депутати Зоҳиджон Тожибоев сайловчиларнинг талабларини қондириш йўлида аниқ тадбирларни кўрмоқда. Булардан ташқари канал қирғоғида ҳашар йўли билан миллий чойхона қурилаяпти. Барча цехларда финча ҳаммом ва дам олиш хоналари бор. Савдо, маданий-маиший, тиббий, транспорт, алоқа ва бошқа соҳалар бўйича хизмат турлари йўлга қўйилган. Спорт билан шуғулланувчиларга шароит яратилган.

Корхона ёрдамчи хўжалигида 260 бош чўчқа, 59 бош қорамол боқилмоқда. Ишчи-хизматчилар вақти-вақти билан арзон нархда гўшт билан таъминланмоқда. 35 гектар ерда чорва учун буғдой, макка ўстирилади. Шунингдек, бу йил кашшофлар оромгоҳида корхона ишчи-хизматчиларининг 880 нафар фарзандлари ҳордиқ чиқаришди. Бир сўз билан айтганда, ўзлари ҳақида кўрсатилаётган ғамхўрликни ҳис қилиб турган корхона ишчи-хизматчилари янада унумли ва сифатли ишлашга интилмоқдалар.

Ш. ИНОМОВ.

Бўрижон Мирқосимов кўп йиллардан бери Олмалиқ гўшт комбинатида фидокорона меҳнат қилиб келмоқда. Ўз касбининг устаси ҳисобланган бу ишчи кўпгина ёшларнинг мураббийи саналади. Б. Мирқосимов ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштириш, маҳсулот сифатини яхшилашга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшмоқда. Кейинги пайтда корхонада калла, қорин, жигар сингари иккинчи тоифадаги гўшт маҳсулотларидан хасиб, ўрама ва бошқа неъматлар тайёрлаш ўзлаштирилди. Бу ишда бригада етакчиси Б. Мирқосимовнинг ҳиссаси катта.

СУРАТДА: Б. Мирқосимов (чапдан иккинчи) ҳамкасблари даврасида.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Янгича ёндашув

И Х Л О С

Қўриқ Гагарин районида бултур тажриба тариқасида жами майдоннинг ўттиз фоизида ўрта толали пахта етиштирилганди. Лекин аксарият хўжаликларда у ўзини оқламади. Ингичка толали пахтага нисбатан ҳосилдорлик паст бўлди, тармоқдан кўрилган даромад камайди. Бу ҳол тўлиқ хўжалик ҳисоби шароитида деҳқонни мутлақо қониқтирмасди. Шунинг учун амалдаги йилда яна ипак пахтага ихлос қўйилди. Маҳаллий «Термиз-16» нави парвариш қилиниб, қабул пунктларига 46,5 минг тонна ўрнига 52.400 тоннадан зиёд қимматбаҳо саноат хом ашёси топширилди. Режа қарийб 113 фоиз бажарилди.

Вилоятда йиллик пахта тайёрлаш режаси қирқ беш фоиз бажарилганда гагаринликларнинг машина теримига киришганликлари кўпчиликни ҳайратга солди. Ҳатто «Наҳотки, шимолий районларда ҳосил ҳар йилгидан барвақт пишган паллада чўлда пахтанинг етилиши кечиккан бўлса?» — деб таъна қилувчилар ҳам топилди. Гагаринликлар эса: «Биз ҳар йили агрегатларни далага сентябрь ойининг охири ёки октябрнинг бошида олиб чиқамиз», — дея ўзларини юпатишар, лекин қўшнилар суръатни кун сайин ошираётганликлари оромларини бузишарди.

Дарҳақиқат, «Советобод» давлат хўжалигида машина терими 18 сентябрда бошланганлиги ҳисобга олинмаганда, бошқа жамоаларда бу юмушга ёппасига 25 сентябрдан киришилди. Далаларда 485 та зангори кема унумли ишлатилди. Уларнинг кучи билан саккиз кун давомида 5—5,5 фоиздан хом ашё жамғарилди. Қабул пунктларига кунига 3,5 минг тоннагача пахта жўнатилди. 16 иш кунида эса режа 80 фоиз уддаланди. Бункерлардан 43 минг тонна ўрнига 46 минг тонна оқ олтин тўкилди.

— Бу йилги йиғим-теримда пахтакорлар ва ҳосилни қабул қилувчилар ўртасида ташкил этилган беллашувда деҳқонларнинг қўли баланд келди, — деди Комсомолобод пахта тозалаш заводи директори Абдумалик Кучкинов. — Мавсумга ҳар йилгидан пухта ҳозирлик кўрган бўлсак-да, улар бизни шоширіб қўйишди. Тасаввур қилинг: «Советобод» давлат хўжалиги заршунослари бир кунда 900 тоннагача пахта етиштиришди. Шунча миқдордаги хом ашёни 10—12 нафар киши қабул қилиб, ғарамлаши осонми? Бу йилгидек юқори суръат район пахтачилик солномасида бўлганлигини ҳеч ким эслай олмайди. Авваллари кунига нари борса уч фоиз оқ олтин сотиларди.

Абдумалик ака ҳақ гапни айтди. Гагаринликлар қайсидир йили режани илк марта октябрь ойининг адоғида бажаришга муваффақ бўлишган. Қолган мавсумларда фақат ноябрнинг иккинчи ярмидагина марра забт этилган. Жорий йилда гарчи топшириқ 15 октябрда уддаланган бўлса-да, айримлар уларни бошқа районлардаги ҳамкасбларидан уч-тўрт кун орқада қолишгани ҳақида мазаммат қилишаяпти. Аслида бу фикрда ҳам жон бор. Агар гагаринликлар машина теримини бир ҳафта аввал бошлаганларида эди, давлат буюртмаси шунча барвақт бажариларди.

Бу йилги мавсум яна бир жумбоққа ойдинлик киритди. Гагаринликлар маълумотномада қўшни Шеробод ва Ленин йўли районларидан ортда қолишининг сабабини ҳосилдорликдаги 2—3 центнер фарқда, деб изоҳлашарди. Аслида гап ана шу тафовутда эмаслигини эндиликда хўжалик раҳбарлари, мутахассислари, ҳатто деҳқонларнинг ўзлари таъкидлашмоқда.

«Советобод» давлат хўжалиги йигирма йил давомида режани 11 октябрда уддаламаганди. Қисқа муддат ичида 3.100 гектар майдоннинг ҳар гектаридан қарийб 32 центнердан ҳосил йиғиштириб олиниб, қабул пунктига 9.847 тонна юқори нав ипак пахта етказиб берилди. Бунда ижара пудрати жорий этилгани қўл келди. Йил бошида етиштириладиган маҳсулотга сарфланадиган харажатлар ҳисоб-китоб қилингач, шартли пул ҳисобланиб, у шартнома асосида ижарачиларга тарқатилди. Бу маблағдан қандай фойдаланиш деҳқоннинг ихтиёрига ҳавола этилди.

Хўш, янгича иш юритишнинг самараси қандай? Ҳозирча иқтисодий кўрсаткичларни таҳлил этишга вақт эрта. Лекин бир нарса равшан: энди ким яхши ишласа, ўша яхши даромад олади, ишламаган эса тишламайди. Ерга барака уруғи қадашдан бошлаб ҳосилни йиғиб-териб олгунча қилинган меҳнат учун пахтачилик бригадаси бошлиғининг ўзи чўнтагидан ҳақ тўлаб боради. Ўғит, техника, эҳтиёт қисмлар харажатларида ҳам худди ана шу қоида амал қилади. Бригада аъзоларидан кимдир ишга чиқмаса, ўша куни у иш ҳақидан маҳрум бўлади. У ҳеч кимга арз қилиб боролмайди.

Муҳими — ижара пудрати жорий этилгач, пахта етиштириш билан боғлиқ муҳим агротехник тадбирлар: ягана, чопиқ, суғориш, чеканка ўз вақтида ўтказилди. Бригада бошлиғи зарурат туғилганда ишчиларга тўланадиган иш ҳақини бироз оширди. Бу ҳол ўн кунда бажариладиган ишни 5—6 кунда тугаллаш имконини берди.

Ижаранинг афзаллиги айниқса терим мавсумида ўз ифодасини топди. Хўжалик раҳбарлари илгаригидек жиғибийрон бўлиб, ҳовлима-ҳовли юришларига асло ҳожат қолмади. Чунки пахта ўз вақтида саранжомланиб, хирмонга топширилишидан ижарачиларнинг ўзлари манфаатдор-да. Холмат Исмоилов бошлиқ бригада аъзолари режадаги 118 тонна ўрнига 151 тонна ипак пахта етиштиришди. Натижада 33 тонна ортиқча хом ашё учун улар 33 минг сўм даромад қилдилар. Давлат Остонақулов бошқараётган бўлим пахтакорлари маррани хўжаликда биринчи бўлиб забт этдилар. Холмат Исмоилов, Эргаш Маматмўминов, Раҳимқул Эронқулов, Раҳмон Олтибоев бошлиқ бригадаларда эса ҳосилдорлик 35—38 центнерга етди. Даромад ҳам шунга яраша бўлади.

— Жорий йилда ғўза баргини сунъий тўктириш иши ёнилғи йўқлиги сабабли 10 — 12 кун кечиккани, пировардида терим орқага сурилгани ҳаммамизга сабоқ бўлди, — деди район деҳқончилик-саноат уюшмаси раиси Раҳматулла Худойберганов. — Ҳатто Тошкент шаҳридан иккита машинада мой олиб келишга мажбур бўлдик. «Советобод»ликларга эса қўшни Туркманистон жумҳурияти пахтакорлари мададкор бўлишди. Бу — ортиқча ташвиш ва харажат эди. Келгуси йилдан хўжаликларнинг ҳаммасида ОВХлардан кенг фойдаланиш режалаштирилаяпти. Пахтакорларимиз ерусти асбобларининг самарали эканлигини ўз кўзлари билан кўришди.

Теримга кеч киришишимизнинг бошқа сабаблари ҳам бор. Аввало, ёнилғи тақчиллиги оқибатида ҳар йили шудгорлаш хийла кечикади. Баъзан январь ойининг охиригача ерни ҳайдаш билан банд бўламиз. Оқибатда чигит экиладиган майдонни текислаш, бороналаш, эгат олиш айни баҳорнинг серёғин кунларига тўғри келади. Устига устак сув таъминотида маҳаллий шароит мутлақо ҳисобга олинмайди. Занг каналидан қирқ кубометрдан зиёд сув оқади. Унинг бир қисми йўл-йўлакай йўқотилади. Ҳозир хўжалик мустақил, деҳқон ернинг соҳиби, дейишади. Амалда ҳали эски услуб ҳукмрон.

Иш бор жойда албатта муаммолар бўлади. Бироқ гагаринликларнинг руҳи тетик, кайфияти баланд. Якунда жумҳурият хирмонига 58.000 тонна ўрнига қарийб 60.600 тонна оқ олтин ҳадя этилди. Унинг 52.400 тоннадан зиёди қимматбаҳо ипак пахтадир. Шу кеча-кундузда район деҳқонлари эришилган ютуқни янада мустаҳкамлаш, келгуси йилда ялпи ҳосил салмоғини ошириш ниятида кузги-қишки тадбирларни уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Шудгорлаш ниҳоясига етди. Ерни текислаш, эгат олиш, маҳаллий ўғит жамғариш, техника воситаларини созлаш мусобақа асосида амалга оширилмоқда.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ОЛАМДА НИМА ГАП

КОНСЕРВАТОРЛАР РАҲБАРИ САЙЛОВИ

ЛОНДОН. (ТАСС мухбири Юрий ЛЕВЧЕНКО). **Британия консерваторлари янги раҳбарини сайлаш юзасидан овоз беришнинг иккинчи даврасида номзодларнинг бирортаси соф ғалабага эришмаган бўлса-да шу партиянинг бўлажак бошлиғи аниқ бўлиб қолди.**

Овозга қўйилган уч номзоднинг бирортаси — молия вазири Жон Мейжор ҳам, собиқ мудофаа вазири Майкл Хезлтайн ҳам, ташқи ишлар вазири Дуглас Хэрд ҳам ғалаба қозониш учун консерваторлар парламент фракцияси 187 нафар вакилининг зарур бўлган овозини ололмади. Жон Мейжор 185 та, Майкл Хезлтайн 131 та, Дуглас Хэрд 56 та овоз олди. Бироқ овоз бериш натижалари эълон қилиниши биланоқ энг кам овоз олган икки даъвогар — Д. Хэрд билан М. Хезлтайн овоз беришнинг 29 ноябрь куни бўладиган учинчи даврасида ўз номзодларини қўймаслик ниятида эканликларини айтдилар.

Шундай қилиб, партиянинг янги раҳбари қадимги анъанага мувофиқ ўз-ўзидан бош вазир бўлади. У расмий жиҳатдан овоз беришнинг яна битта — учинчи даврасидан ўтишига тўғри келса ҳам, бу нарса аниқ бўлиб қолди. Ж. Мейжор билан ҳар қандай рақобат истисно этилади, чунки мавжуд тартибга биноан сайловнинг якунловчи босқичида янги номзодлар кўрсатилишига йўл қўйилмайди.

ФОРС КЎРФАЗИДАГИ ВОҚЕАЛАРГА ДОИР

Ироқ инқилобий қўмондонлиги кенгаши билан ҳукмрон БААС партияси раҳбариятининг қўшма мажлиси бўлди. Мажлисда Форс кўрфазидаги танглик теварагида рўй бераётган воқеаларнинг «сиёсий ривожи» асосий мавзу бўлди. Мисрда чиқадиган «Ал-Аҳром» рўзномасининг ёзишича, душанба куни кечқурун президент Саддам Ҳусайн томонидан шошилинч тарзда чақирилган мажлисда «муҳим қарорлар» қабул қилинган. Бу қарорларнинг моҳияти хабар қилинмади.

С. Ҳусайн Ироқ тинчликни хоҳлаётганини айтди, деб хабар берди Ироқнинг ИНА агентлиги. Душанба куни у Ироқ маъмурлари ушлаб турган ва Бағдодга келтирилган америкаликларнинг оилалари ҳузурида нутқ сўзлаб, Ироқ «тинчликка кўп даражада муҳтож бўлган мустақил мамлакатларнинг карвонбошиси» деб таъкидлади. Президентнинг сўзларига қараганда, Ироққа қарши қўлланилган халқаро жазо чоралари натижасида мамлакатнинг кўпгина фуқаролари озиқ-овқат ва дори-дармон етишмаслигидан халок бўлди.

Учрашув чоғида у Бағдодга келган америкаликларнинг оилаларига ўз қариндош-уруғларини ўзлари билан бирга Ироқдан АҚШга олиб кетишларига рухсат беришини айтди. Америкаликлардан уч киши озод қилинди.

Ироқ ташқи ишлар вазири Т. Азиз Москвадан қайтиб келгач, Ироқ «тазйиқлар олдида ҳеч қачон тиз чўкмайди ва минтақада тинчлик ҳамда адолат учун курашни давом эттираверади» деди, деб хабар қилди ИНА агентлиги. Унинг даъво қилишича, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хавфсизлик кенгашининг Форс кўрфазидаги вазиятга таaллуқли қарорлари «тинчлик ишига хизмат қилмайди».

Пентагоннинг кўрсатмасига мувофиқ душанба куни армия вазирлиги АҚШ миллий гвардияси таркибида резервда турган 10567 кишини ҳарбий хизматга чақирди, улар Форс кўрфазига юборилади. Ҳарбий хизматга чақирилганлардан иккита зирҳли танк бригадаси тузилади. Шундай қилиб, кўрфаздаги танглик муносабати билан Америка қуролли кучларига резервдан чақирилган ҳарбий хизматчиларнинг умумий сони ҳозирдаёқ 93 минг кишини ташкил этади.

Душанба куни АҚШ адлия вазирлиги конгресс аъзоларидан 45 нафар демократнинг шикояти федерал округ судида кўрилишига қарши чиқди. Бу демократлар конгресснинг уруш эълон қилиш тўғрисида декларация қабул этмасидан туриб, президент Ж. Бушнинг Ироққа қарши куч ишлатиш ҳақида қарор қабул қилишини суд орқали тақиқлаб қўйишни талаб қилган эдилар. Вакиллар палатасининг аъзолари АҚШ конституциясига мувофиқ фақат конгресс уруш эълон қилиш ҳуқуқига эга эканлигини таъкидламоқдалар.

(ТАСС).

Финляндиянинг кўплаб шаҳар ва қишлоқларида одатдан ташқари спорт мусобақалари ўтказилаяпти. Улар тури жуда кўп: оддий курашдан тортиб ноанъанавий машқларгача бор.
СУРАТДА: Хельсинкида юк кўтариш баҳси.

ТАСС сурати.

СЎНГГИ СОАТДА

ВАРШАВА. Польшада президент сайловининг биринчи даврасси бўлиб ўтди. Якшанба куни кечқурун сайлов участкаларининг эшиклари ёпилиб, округ комиссиялари Польша жумҳурияти президенти лавозимига кўрсатилган олти номзод учун берилган овозларни ҳисоблашга киришди. Телевидение компьютерлар ёрдамида танлаб ўтказган аниқлашга кўра, номзодларнинг ҳеч бири овозларнинг 50 фоиздан кўпроғини тўплашга муваффақ бўлмаган. Шу маълумотларга қараганда, сайловнинг биринчи даврасида овозларнинг энг кўпини — 39,3 фоизини «Бирдамлик» касаба уюшмасининг раиси Лех Валенса олди. Иккинчи ўринга кутилмаганда мустақил номзод, канадалик корхона эгаси Станислав Тиминьский чиқиб олди. Унинг учун сайловчиларнинг 23,2 фоизи овоз берди. Вазирлар кенгашининг раиси Тадеуш Мазовецкий 19,9 фоиз овоз олди.

Қолган уч номзоднинг ҳар бири олган овозлар 10 фоизга ҳам етмади.

* * *

ПРАГА. Якшанба куни Чехия жумҳуриятида коммунал сайловнинг дастлабки натижалари эълон қилинди. Сайлов 24 ноябрь куни бўлиб ўтган эди. ЧТК ахборот агентлиги аниқлаган маълумотларга кўра, сайлов участкаларига Чехия жумҳурияти балоғат ёшидаги фуқароларининг 74,8 фоизи келган.

Чехия, Моравия ва Силезия янги маҳаллий ўзини ўзи бошқариш идораларининг энг кўп мандатини — 31,6 фоизини «фуқаролар анжумани» ҳаракатининг номзодлари олишди. Чехия ва Моравия коммунистик партиясининг вакиллари жами ўринларнинг 15,8 фоизига эга бўлишди. Чехословакия халқ партияси ҳам шунча мандат олди. Мустақил номзодлар жумҳурият муниципал идораларидаги 26,6 фоиз ўринга эга бўлишди. Жами депутатлик мандатларининг 4,7 фоизини Чехословакия деҳқонлар партияси, 2 фоизини мустақиллик ва демократия учун кураш ҳаракати вакиллари, 1,2 фоизини эса Чехословакия социал-демократик партияси олди.

Прагадаги коммунал сайловнинг дастлабки натижалари Чехословакия пойтахти аҳолиси орасида компартиянинг обрўси ошиб бораётганлигини кўрсатди. Коммунистлар Прагадаги маҳаллий ўзини ўзи бошқарув идораларидаги мандатларнинг 20 фоизига эга бўлишди. Шу зайлда Чехия ва Моравия коммунистик партияси шаҳарда ўз аҳамиятига кўра иккинчи ўриндаги сиёсий куч бўлиб қолди.

* * *

СОФИЯ. «Подкрепа» меҳнат конфедерацияси Андрей Луканов бошчилигидаги Болгария социалистик партияси ҳукуматини истеъфога чиқариш тўғрисидаги талабни қўллаб-қувватлаб, ялпи иш ташлаш эълон қилди. Иш ташлаш эрталаб соат 6 да бошланади. Миллий иш ташлаш қўмитасининг бу ерда тарқатилган қарорида иш ташлашнинг сабаби сифатида меҳнат муносабатларига, ижтимоий таъминотга, меҳнаткашлар турмуш даражасини муҳофаза қилишга оид бир қанча важлар илгари сурилган.

* * *

ОТТАВА. Канадаликларнинг кўпчилиги АҚШ билан эркин савдо қилиш тўғрисидаги битим мамлакатга зарар етказиб, америкаликларга кўпроқ фойда келтиради, деб ҳисобламоқда. «Ангус рид ассошиэйтс» тадқиқот фирмаси «Саутэм ньюс» газета концерни билан биргаликда ўтказган жамоатчилик фикрини сўраб билиш канадаликларнинг 57 фоизи шундай фикрда эканлигини кўрсатди. Ўтган йилнинг июль ойида фикри сўралганларнинг 29 фоизигина Оттава ўзининг жанубдаги қўшниси билан ёмон битим тузди, деб ҳисоблаган эди.

(ТАСС).

Табиат ва биз

ҚАЙДАСИЗ, ТУРНАКЎЗ БУЛОҚЛАР?

Биз фан-техника асрида яшаяпмиз. Шу боисданми, кўп нарсанинг қадрига етмай қўйдик. Хаёлимизда фақат яхши яшаш, кийиниш. Бунинг учун эса аввало табиат неъматларини қадрлаш, асраб-авайлаш, уларни кўпайтириш йўлида меҳнат қилиш керак эмасми? Бизга табиат инъом этган нарсаларни йўқ қилиб, ҳаммасини техникалаштириб, темир-бетонлаштириб, кимёлаштириб юбордик.

Советобод районининг Тим қишлоғида ўсиб-улғайганман. Бир пайтлар қишлоғимизда ўнга яқин катта булоқ бўларди. Улар турлича эди. Ота-боболаримиз шунга қараб ном қўйишган, сифат беришган. Мисол учун «Илли булоқ»ни олайлик. Унинг суви қишда илиқ, бемалол чўмилса бўларди. Шифобахшлик хусусиятини айтмайсизми! Яна бири «Алитош булоғи». Унинг суви қишда илиқ, ёзда совуқ бўларди. Ҳаво қанча қизиса, шунча яхлар, ҳарорат пасайган сари эса илиқлаша борарди.

Ёш чоғлари кишилар ҳар куни булоқ бошига боришар, сувидан ичиб, дам олишар, суҳбат қуришарди. Булоқ суви қайнаб турган майдон айланаси ярим метрни эгалларди, холос. Оқим кўпириб чиқар, теварак-атроф ажриқ билан қопланганди. Одамлар шу ерга ўтириб, ҳордиқ чиқаришарди. Булоқ сувидан ичиб, бир пас ажриқ устига ўтирсангиз, ўзингизни қушдек ҳис қилардингиз.

Райим бобо деган киши булоққа кўз-қулоқ бўлиб турар, арофига тошни шундай териб қўярдики, бунинг ўзи ҳам бир мўъжиза эди. Сув ариқдан оқиб бориб, сойга қўшилиб кетарди. Баҳор кунларида сел оқиб, булоқни кўмиб кетар, одамлар уни тозалаб, яна ўз ҳолига келтиришар, ҳаёт шу тарзда давом этарди. Ҳеч ким: «Мен бу ерда ишладим», — деб айтмас, ҳақ талаб қилмас, одамлар ўз ишларидан фахрланардилар. Одамгарчилик, меҳр-оқибат кучли эди.

1960—1970 йилларда ўша даврдаги раҳбарлар «билимдонлик» қилиб, булоқларни бирлаштириш, улар атрофини темир-бетон қилиб, сувини катта қувурлар орқали оқизиш ҳаракатини бошлаб юбордилар. Ишлар қизигандан-қизиб кетди. Булоқлар бирин-кетин темир-бетонга «асир» туша бошлади. Сув қувурлар орқали оқди. Бунга давлатнинг қанчадан-қанча маблағи кетди. Аминманки, сарфланган ҳар бир сўм учун охир-оқибат 10 тийинлик ҳам наф кўрилмади. Келгуси йил баҳорида яна сел босиши натижасида темир-бетон ҳовуз тош, қум билан тўлди. Ҳамма иш чиппакка чиқди. Қувурлардан сув оқмай қўйди.

Асрлар оша элга хизмат қилган булоқ йўқ бўлди, одамлар бу сўлим жойга келмай қўйдилар. Бу қош қўяман деб, кўз чиқариш эди. Ҳозирги ёшлардан «Булоқ нима» деб сўрасангиз, елка қисишади. Чунки улар чашмалар ҳақида ҳеч қандай тасаввурга эга эмаслар. Аммо сувсиз бўлса ҳам савлат тўкиб турган кранларни билишади.

Ҳозир шундайки, фақат ўзимизни ўйлаймиз. Биз ҳам ўтиб кетармиз. Лекин келажак авлодга нима қолдирамиз? Занглаган крандан ичиш қаёқда-ю қум ва тошлар орасидан тозаланиб чиққан шифобахш зилол сув қайда!

Қайта қуриш даврида ҳамма нарсани ўз номи билан айтиш, йўл қўйилган камчиликларни тузатиш пайти келди. Табиат бизга инъом этган неъматларни ўз ҳолича авайлаб сақласак, келажак авлодга етказсак, хайрли иш қилган бўламиз.

Чўлда яшаб, қудуқлардан сув ичадиган кишилар ҳали ҳам бор. Аммо кўп жойларда қудуқ суви шўр. На илож: одамлар шунга қаноат қилишга мажбурдирлар.

Тўғри, 1970 йиллардан бошлаб чўл аҳолиси ҳам «ширин» сув (яъни булоқ суви) ичадиган бўлди. Машиналарда уйларга сув келтириб сотилмоқда (қаранг-а, сув ҳам сотилаяпти!). Ҳозир ҳар бир хонадонда тош ёки цемент ҳовузчаларни кўрасиз. Улар сув сақланадиган идиш вазифасини ўтайди. Ҳовузчаларга бир машина атрофида сув кетади. Хонадон соҳиблари уни ичиб бўлгунга қадар орадан 30—30 кун ўтади. Бу муддат ичида сувнинг таркиби ўзгармай тураверармикан?

Ҳозирги кунда чўл қишлоқларига ичимли сув келтириш масаласи кўрилаяпти. Аммо бу ишни амалга ошириш учун яна қолган-қутган булоқларга ҳужум қилинмоқда. Улар сувини чўлга оқизиш режалаштирилаяпти. Бу аввалги хатони такрорлаш эмасми?

Бу масала ҳал этилган тақдирда ўша булоқлар ёнида яшайдиган аҳоли нима қилади, деган ҳақли савол туғилади. Пухта ўйланмаган бу ишни амалга ошириш билан булоқ атрофини чўлга айлантирмоқчи, табиат мувозанатини бузмоқчи бўлаётган кишилар яна аввалгидек қош қўяман деб кўз чиқаришмоқчими ёки енгил-елпи обрў орттиришмоқчими?

Районимиздаги 96 та катта-кичик қишлоқнинг ярми чўл ва тоғларда жойлашган бўлиб, ҳар бирида ўнлаб булоқлар бор. Масалан, «Ленинчи чорвадор» давлат хўжалигидаги машҳур Қарнаб ота булоғи ҳозирги кунда батамом қуриди. Қўрғонча қишлоғининг бир ўзида ўнлаб булоқлар мавжуд. Қирқбулоқ деган жойда эса қирқта булоқ бўлган. Ҳозирги кунда уларнинг биронтаси йўқ. Сабаби — ерости бойликлари қазиб олиниши натижасида булоқлар қуриб кетаётир.

Советобод районининг тоғли қишлоқларидаги булоқлар мингдан ошса ошадики, лекин кам эмас. Улар эътиборсизлигимиз, бoқибеғамлигимиз, табиатни топтаётганимиз туфайли шу аҳволга тушаётир.

Ота-боболаримиз «булоққа тегма» деб бекор айтмаганлар. Бу бизга зарар келтирса келтирадики, фойда бермайди. Бу— табиат қонуни.

Келинг, дўстлар, табиат инъоми — турнакўз булоқларни асраб-авайлайлик. Уларни йўқ қилмайлик. Табиат қонунига амал қилайлик. У вақти келиб биздан қасос олмасин.

Бобомурод МАҲМУДОВ.

ШАҲАР МАНЗАРАСИНИНГ КЎРИНИШИ

«Афсаль» кооперативидаги омилкор одамлар Бухоро қўриқхона-шаҳрининг марказида, Бухоро амирлари арки рўпарасидаги ишлатилмайдиган сув босими ҳосил қиладиган минора устида томоша майдончаси ва ҳатто қаҳвахона бунёд этдилар. Бу ерга кўплаб сайёҳлар ҳам дарҳол кела бошлашди. Металл конструкциялардан қурилган ва энди кераксиз бўлиб қолган 30 метрли иншоот даромад келтира бошлади. Бу даромаднинг бир қисми шаҳар хазинасига тушаяпти.

Минора тепасидан қаралганда, бир вақтлар қалъа бўлган, кейинчалик эса амир саройи қад кўтарган тепалик жуда яхши кўринади. Қўҳна Бухоро ҳам ана шу ердан бошланган. Афсоналарга кўра, бу шаҳарга асос солган афсонавий Сиёвуш қабри ҳам шу ерда жойлашган. Бу ерга чиққан томошабин кўз ўнгида кузги олтин япроқлар билан бурканган кўҳна шаҳарнинг бутун манзараси намоён бўлади. Тор кўчалар кесиб ўтган ва пахсадан тикланган маҳаллалар узра девор ва қуббалари ялтираб кўзни олувчи мачитлар ва мадрасалар савлат тўкиб турибди.

Лифт ёрдамида пастга тушган сайёҳлар Боло-Ҳовуз меъморий ансамблига кириб қоладилар. Бу ерда мачит, кичкинагина минора, дид билан тош ёткизилган ҳовуз бор. Кооператорлар бу ерда чойхона барпо этишган.

И. ГРЕБЕНЮК,
ЎзТАГ мухбири.

ХУШХАБАРЛАР

САБЗАВОТКОРЛАР ЮТУҒИ

Бўстонлиқ ноҳияси сабзавоткорлари давлатга 66 минг 514 тонна сабзавот топшириб, белгиланган режани ошириб адо этдилар. Абай номли, «Қизил ту», Фрунзе номли жамоа хўжаликлари бу ютуққа айниқса катта ҳисса қўшдилар. Сабзавотчиликда оила пудратига ўтилганлиги жуда қўл келди. Ноҳия бўйича ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 26 тонна помидор, 32 тонна пиёз, 30 тонна карам, 32 тонна сабзи олинди. Қиш ойларида аҳолини таъминлаш учун 4,5 минг тоннадан зиёд сабзавот тайёрланди.

Ноҳия хўжаликларида келгуси йил ҳосили учун пухта замин яратилаяпти. Шудгорлаш қизғин бормоқда.

ХОНАДОНДА БОЛАЛАР БОҒЧАСИ

Янгийўл шаҳрида яшовчи шофёр Ғуломқодир Усмоналиевнинг уйида 3-болалар боғчасининг тармоғи сифатида хонадон-боғча очилди. Уй бекаси Насиба Усмоналиева 7 нафар болани тарбиялашга киришди. Боғчага зарур анжомлар, ўйинчоқлар келтирилди, озиқ-овқат билан таъминланаяпти.

Ҳозир шаҳардаги мавжуд 23 та боғчада 4 мингдан ортиқ бола тарбияланмоқда. Икки минг бола эса навбатда турибди. Ўринлар етишмаяпти. Шаҳар Совети хонадон-боғчалар тармоғини кенгайтириш, хусусий уйларни сотиб олиб боғчаларга айлантириш йўли билан бу муаммони қисман бўлсада ҳал қилиш тадбирларини амалга оширмоқда.

ЙЎЛОВЧИЛАР УЧУН ҚУЛАЙЛИК

Қардош Қозоғистоннинг Сарноғоч шаҳри билан Тошкент ўртасида қатновчи автобуслар йўли қисман ўзгарди. Гап шундаки, Келес шаҳридан ўтган темир йўл магистрали автобусларнинг равон ҳаракат қилишига халал бериб келар эди. Энди улар Келес шаҳрига кирмай, халқа йўл орқали Ҳасанбой ва Қирариқ қишлоқлари бўйлаб катта трактга чиқадиган бўлди.

Тошкент вилояти пассажирлар ташиш концерни билан Сарноғоч автотранспорт корхонаси ўртасидаги келишувга биноан кўрилган бу тадбир йўловчилар учун катта қулайлик туғдирди. Шунингдек Тошкент—Абдураҳмонов маршрутидаги автобуслар ҳам шу йўналишда юрадиган бўлди.

Россиянинг Европа қисмидаги дарёларда балиқлар урчишини, уларни овлаш ва ейиш мумкинлигини унутиб қўйдилар. Сахалинда эса ҳали луқмаи ҳалол бор. Масалан, Тимь дарёсида турли хил балиқлар учрайди. «Восток» жамоа хўжалиги меҳнаткашлари Тимь ирмоқларида балиқ ушламоқдалар. Бу ерга яқин қишлоқлар ва посёлкалар аҳолисига овга ижозатномалар сотилмоқда.

Аммо тартиббузарлар кумуш маржонларга катта зарар етказмоқдалар. Улар балиқларни тақиқланган усулларда тутмоқдалар. Қўлга тушган уч-беш килограмм балиқдан фақат икра олинади. Шу боис Тимь район балиқларни муҳофаза қилиш инспекцияси ходимлари майдан ноябрга қадар тиним нималигини билмайдилар. Уларнинг жон куйдириб ишлашлари туфайли тартиббузарлик ҳоллари камаймоқда.

СУРАТДА: вертолёт овозини эшитган тартиббузар ўрмонга яширинди. У ушлаган олти қоп балиқ мусодара қилиниб, дўконга топширилди.

В. ТИТОВ
олган сурат (ТАСС).

АЁЛ НАЗОКАТИ

Аёлнинг қирқта жони бор деганлариям рост. Агар уларнинг кунлик ишини ёки биргина хонадонда юрган йўлини ҳисобласангиз унга қирқта жон ҳам бардош бермайди.

Яхшиямки, ошкоралик замони бўлиб, дунёда назокатли аёл бўлиши кераклиги тўғрисида ўйланиб қолдик.

Ҳа, ўйланиб қолдик. Ҳамон ўйлаётирмиз. Аёлнинг қимматли вақти ортиқча дахмазаларга сарфланаётганини кўриб ачинасан, киши. У қишлоқ касалхонасида ҳамшира бўлиб ишлайди. Беш фарзанднинг онаси. Эрталаб шошилиб ишга йўл олди. Кеч соат тўртларда ишдан қайтди-ю хамир қорди. Хамири ачигунча қатлама пиширди. Сўнгра нон ёпди. Уни шошиб тандирга ёпиштирди-ю дастурхон тайёрлади. Ҳовлисида соғин сигири бор. Оралиқда уни соғиб келди. Нонни узди-ю маҳалладаги тўйга чопди. Кеч кирган. Номозшомда тўйдан қайтди. Яна қозон осиб, болаларига кечки таом тайёрлади, сўнг кир-чирларни ювди. Қаранг, битта тўйга дастурхон тайёрлаш аёлнинг шу қадар тинкасини қуритди. Кунда бўлмаса ҳам кунора тўй. Аёл эса дастурхонсиз унга боролмайди. Агар бир кунда иккита тўй бўлиб қолса, болалар овқатсиз қолиши тайин. Тонгда аёл эрига, болаларига нонушта тайёрлайдими, дазмол босадими, ўзига оро берадими?

Ота-боболаримизда шундай гап бор: «Онангни отангга бепардоз кўрсатма». Пардоз-андоз қаерда дейсиз? Бу алоҳида бир мавзу. Ҳозирги меҳнат аёлининг ўзига қарашига вақти йўқ.

Хайриятки, бу аҳволдан қутилишга аёлларнинг ўзлари ҳаракат қила бошладилар. Марҳамат район хотин-қизлар кенгаши бу масалада дастлабки қадамларни қўя бошлади. Қишлоқ аёлларининг турмуш, маданиятини ошириш, ҳуқуқ ва бурчларини англашга даъват этиш бош масалага айланди. Бунинг учун энг аввало уларнинг вақтини тежаш, турли дахмазалардан халос этиш муҳимдир. Хотин-қизлар кенгашининг йигирма беш аъзоси иш фаолиятини ана шу мақсад сари йўналтира бошлади.

«Пахтакор» жамоа хўжалиги хотин-қизлар кенгаши раиси Саломатхон Абдуллаева биринчи бўлиб хўжалик аёллари орасида қатъият билан тушунтириш ишларини олиб борди. Тўқнашувларга, гинахонликларга дуч келди. Бироқ чекинмади, мақсад сари янада дадилроқ интилаверди. «Тўй бўлса-ю, унга дастурхонсиз борадими» дегувчиларга ён босмади. Бу сон-саноқсиз дастурхонлар бирор нарсани ҳал қилса-ю тўйнинг оғир томонини кўтариб кетса-ю майли эди-я! Унинг устига қўйиладиган матоҳни айтмайсизми? Йиллар давомида тўйма-тўй қўйилавериб тахлари чириб битган.

Саломатхон уйма-уй юриб аёллар билан сирлашди, дардлашди. Дастлаб ўз маҳалласида аёллар билан йиғилишиб 3 сўмдан пул жамғариб тўёна қилишди. Биринчи сафар бироз ноқулай бўлди. Сўнг тўй эгаси билан келишиб, диван олиб киришди, яна бирига гилам тўёна қилишди. Кейинчалик бу удум бошқа маҳаллаларга ёйилди. Эндиликда бутун хўжалик аёллари дастурхон дахмазасидан қутилди. Бу билан уларнинг қанча вақтлари тежалганини айтмайсизми? Бугина эмас. Хўжалик хотин-қизлар кенгаши тўйларда кийим-кечак, матоҳ қўйиш муаммоларини ҳам ўз зиммасига олди. Фалончига кўйлаклик, фалончига рўмол, фалончига махси-калиш дейиладиган одатлардан воз кечишди. Аёллар учун қилинадиган сарф-харажатлар меъёри белгилаб қўйилди. Бу тўйхоналарга файз кирита бошлади.

Саломатхон Абдуллаеванинг барчага маъқул яна бир хизмати шу бўлдики, аёллар иштирокида фольклор ансамбли ташкил этилди. Унинг қатнашчилари тўйларни безабгина қолмай, ёш келин-қизларга ёр-ёрнинг жуда кўп турларини ўргатишяпти. Никоҳ тўйларининг энг ҳаяжонли дақиқалари ана шу тариқа катта тарбиявий аҳамият касб эта бошла-

Одатинг — саодатинг

ди. «Пахтакор» жамоа хўжалиги хотин-қизларидан кейин оқ райондаги Свердлов номли жамоа хўжалиги аёллари ҳам дастурхон кўтариш дахмазасидан воз кечдилар. Эндиликда Марҳамат шаҳридаги Киров номли маҳалла хотин-қизлар кенгаши (раиси Мамлакатхон Раҳимова) аъзолари ҳам бу ташаббусни қўллаб-қувватлашди. Бошқа жойларда ҳам ортиқча ташвиш — дастурхон кўтариб тўйга бориш рад этилаётир.

Кейинги пайтларда, айниқса, никоҳ тўйларининг ташвишлари ортиб кетаётир. Ортиқча сарф-харажатлар машмашаси пайдо бўлди. Биргина никоҳдан ўтиладиган куннинг ўзида минг, бир ярим минг сўмлаб сарф қилинаётир. Келинга «Газ-24» енгил машинаси келмаса ҳисобга ўтмаётир. Унинг ортидан 7—8 талаб енгил машина чувалашиб сайрга чиқади, зиёфат ўтказилади, бу тантана видеога олинади, келину куёвга қимматбаҳо узук тақилади. Келинга узук тақиш-ку яхши. Лекин куёвга узук тақиш нимаси? Шу ота-боболар удумими? Буни ким ўйлаб чиқарди? Бунақа никоҳдан ўтиш оддийгина яшаётган оиланинг белини синдиради-ку!

Ноҳия никоҳни қайд қилиш мудири, хотин-қизлар кенгаши раисининг ўринбосари Мавлудахон Мадумарова худди шу масалани кенгаш муҳокамасига қўйди. Унинг фикрини ҳайъат ва кенгаш аъзолари бир овоздан маъқуллашди. Мавлудахон масъулиятни ўз зиммасига олди. Никоҳдан ўтиш учун ариза берган келин-куёвлар ва оила бошлиқлари билан маслаҳатлашди, зарур бўлганида баҳслашди ва ниҳоят ўз мулоҳазаларини кўпчиликка сингдира бошлади.

Куёв томон — ишчилар сулоласи Валихон Охунов билан келин томон — шифокорлар сулоласи Комилжон Корихоновлар оиласининг қудачилиги ана шундай янгича муҳрланди. Василахон опа ҳам, Комилжон ака ҳам, уларнинг фарзандлари ҳам рози бўлишди. Никоҳ ўтказишнинг ортиқча машмашаларидан воз кечилди. Никоҳ қоғози тўй дастурхони атрофида топширилди. Бу ҳолат базмга ажиб бир назокат, мазмун бағишлади ва бир умр эсда сақланадиган хотирот қолдирди. Келин-куёв оиланинг нақадар муқаддаслигини ҳис этишди. Тўй дастурхони атрофида келинга узук тақилди, холос. Ильич номли жамоа хўжалиги ўрамидаги Шариповлар хонадонида ўтган никоҳ тўйи янада ҳаяжонли бўлди. Бу оилада ҳам никоҳ гувоҳномаси тўйхонада топширилди. Ҳаяжонли томони шунда бўлдики, келинга никоҳ узугини қишлоқнинг энг кекса онахони — 103 ёшли Ачахон буви тақди ва гувоҳномани топширди.

Ноҳия хотин-қизлар кенгаши томонидан бошланган бу ташаббус барча хўжалик ва қишлоқларда қизғин маъқулланмоқда ва қўлланила бошланди. Хонадонларга мана шунақа енгиллик бўлса-ю маъқулланмасинми?! Қишлоқ аёлларининг хушнудлигини айтмайсизми!

Бу хайрли ҳаракатлар марҳаматлик аёлларнинг, муҳтарам онахонларнинг ҳаётга янгича қарашидан, янгича яшашга интилишидан нишона. Аёл зотики, турмушдаги ғайриҳаракатларни таҳрир қилишга, уни тузатишга астойдил бел боғлаган экан, уни фақат қутлаш керак. У ўзи учун ўзи жон куйинтира бошлабдики, умрининг зое кетаётган дақиқаларига назар ташлабдими, демак, ўзининг эркини тўлани ҳис қила бошлабди.

Аёлки, аёл сифатида эркин нафас олишга астойдил интилаётган экан, фарзандларимизда ғарблашиб қолган меҳру мурувват асл ҳолига албатта қайтажак. Биз, эркаклардаги нураб кетган вафо қўрғони ҳам мустаҳкам қалъага айланажак. Аёл эркин нафас олсагина, энг муқаддас бурчи — оналик шаънини ҳамиша баланд кўтаражак. Дастурхончилик, чорбозорчилик, қимматбаҳо матоҳларга ўчлик қаёқдаю, аёллик назокати қаёқда. Марҳаматлик аёлларнинг чинакам аёллик дунёсига интилишларида эртанги куннинг умидбахш нурлари чақнаб турибди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Салби опа Гуллиева бир муддат нафақага чиққан бўлди-ю яна ўзининг жонажон жамоасига қайтди. Баҳористон районидаги Махтумқули номли мактаб ўқитувчилари ҳам уни самимий кутиб олишди.

Боиси шуки, асосан туркманлар истиқомат қиладиган посёлкада муаллимани яхши билишади ва чин юракдан ҳурмат қилишади. Таажжубланадиган жойи йўқ: бу ердаги кишиларнинг деярли ҳаммаси — унинг собиқ шогирдлари. Салби опа 50 йилдан ортиқ бошланғич синфларни ўқитди, юқори синфларда туркман тили ва адабиётидан дарс берди.

Унинг бутун умри шу мактабда ўтди десак, хато бўлмайди. 16 яшар қизча вақтида аъло баҳоларда ўрта мактабни ва Тошкент ўқитувчилар малакасини ошириш билимгоҳи қошидаги курсни тугатиб, меҳнат фаолиятини бошлади. У маҳаллий аҳоли орасида биринчи муаллима эди.

Яқинда ўзининг 70 йиллик юбилейини нишонлаган бу меҳнаткаш қишлоқ муаллимаси қизиқарли ҳаёт йўлини босиб ўтди. Унинг қувончи — бугунги кунда турли соҳаларда ишлаётган собиқ шогирдларидир. Ўзи нафақага чиқиши арафасида Ҳурмат ордени билан тақдирланган. Лекин қишлоқ муаллимаси деган ном унга ҳар қандай унвондан азиз ва мукаррам.

СУРАТДА: Салби опа Гуллиева туркман тили дарсини ўтмоқда.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

«НУРОНИЙ» ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Байрам кунлари Термиз шаҳрида «Нуроний» деб аталган яна бир чойхона очилди. Тошкентдаги «Усто» халқ санъати бирлашмаси усталари безаган бино ўзининг жозибаси билан кишилар диққатини тортади. Деворлар гулдор нақшлар, ганч ўймакорлиги билан безатилган. Ўзига хос чиройли шамчироқлар ўрнатилган.

Чойхона шаҳар умумий овқатланиш идорасининг маблағи ҳисобидан қурилди. Ана шу идора чойхона ҳузурида миллий ширинликлар тайёрлаш цехини ташкил этди. Бу ерда иссиқ чой ва нон олиб, ширин-шакар мевалар билан тамадди қилиш мумкин. Улар ихтиёрига телевизор ва видеомагнитофон бериб қўйилган. Чойхона очилган куни Сурхондарёда Ат-Термизий таваллудининг 1200 йиллиги байрам қилиниши тўғрисида маҳаллий тележурналистлар суратга олган фильм намойиш этилди.

«МАТРИТ»ГА МАРҲАМАТ

Вилоят маркази яқинидаги Матрит қишлоғида Самарқанд вилоятидаги энг катта хўжалик моллари дўконларидан бири дастлабки харидорларни қабул қилди. Дўкон собиқ ахлатхона ўрнида бунёд этилди. Янги савдо дўконининг ўзига хос хусусияти шундаки, бу ерда неча ўнлаб номдаги тақчил молларни сотиб олиш мумкин. Булар энг аввало ёғоч тахта, сан-техника буюмлари, михлар ва шунга ўхшаш нарсалардир.

— Еттита цехимиз «Матрит» дўконига ўз маҳсулотини етказиб бермоқда, — дейди «Самобллесстройтопторг» бирлашмасининг директори В. Шокиров. — Биз дурадгорлик танаворларини ишлаб чиқишдан тортиб то дераза ромлари, эшикларни ўрнатишгача бўлган ишларни бажарамиз ва аҳолига хилма-хил хизмат кўрсатамиз. Ишнинг бундай ташкил этилиши мижозларга ҳам, бирлашманинг ўзига ҳам фойдали эканлиги табиий. Жамоамиз мунтазам равишда олаётган фойда бозор муносабатларида нормал ишлаш учун ишончли равишда кафолат беради.

Спорт хабарлари

ХОККЕЙ

Шайбали хоккей бўйича мамлакат биринчилигининг олий гуруҳида бу йилги мусобақалар кутилмаган натижаларга бой бўлмоқда. Масалан, кучли командалар анча кучсиз, ўзларидан қуйи ўринларда бораётган клубларга тез-тез ютқазиб қўймоқдалар.

Куни кеча якунланган навбатдаги тур учрашувларида ана шундай натижалардан бир нечаси қайд этилди. Кучли жамоалар ўртасида пешқадамлик қилаётган Москва динамочилари Қозоннинг «Этил» командасига ютқазиб қўяди, деб ҳеч ким ўйламаган эди. Қаранг, биринчи ўринда бораётган карвонбоши ўйинлар жадвалининг энг қуйи поғонасига тушиб кетган клубга бас келолмаса-я? Буни спорт дейдилар. Кутилмаган натижалар унга хос, ахир.

Динамочиларнинг меҳмонлардан 1:2 ҳисобида мағлубиятга учрашларини шу билан изоҳлаш кераки, чамаси улар рақибларини менсимаганга ўхшайди. Одатда бундай кайфиятга берилганда рақиблардан ҳақли равишда жазо олинади. Бу сафар ҳам шундай бўлди: кучли команданинг майдондан бош эгиб чиқиб кетишига тўғри келди.

Минскда эса бунинг аксича бўлди. Бу йилги мавсумда яхши ўйин кўрсата олмаган Москва армиячилари маҳаллий динамочилар билан бўладиган учрашувга пухта тайёргарлик кўрдилар. Натижада улар майдон эгалари устидан 5:2 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Умуман, бу турда юксак ўринлар учун курашаётган бошқа командаларнинг ҳам омади келмади. Масалан, «Крылья Советов» жамоаси ўз майдонида Нижний Новгород торпедочиларидан 3:4 ҳисобида енгилди. Москва спартакчилари эса Киевда маҳаллий «Сокол» клуби билан дуранг ўйнади — 2:2.

Олий гуруҳда мамлакат биринчилигининг илк босқич мусобақалари ниҳоясига яқинлашмоқда. Яна уч турдан сўнг олтин медаллар учун курашадиган 10 команда аниқланади.

* * *

Тўпли хоккей бўйича мамлакат биринчилигида учинчи тур учрашувлари ўтказилди. Спортнинг бу турида ҳам кутилмаган воқеалар рўй бермоқда. Юксак ўринларга даъвогарлардан бири — Москва динамочилари учала учрашувни ҳам сафарда ўтказиб, мағлубият аламини тотиб кўришга мажбур бўлдилар. Бу сафар улар Новосибирскда маҳаллий «Сибсельмаш» командасига 3:5 ҳисобида ютқазиб қўйдилар.

Охирги турда бўлиб ўтган бошқа учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: АСК (Хабаровск) — «Строитель» — 4:4, «Локомотив» — «Старт» — 6:2, «Саяни» — «Водник» — 1:1, «Кузбасс» — «Динамо» (Олмаота) — 2:1, АСК (Свердловск) — «Североникель» — 5:1.

ШАХМАТ

Жаҳон чемпиони Гарри Каспаров билан собиқ тож соҳиби Анатолий Карпов ўртасида ўтаётган матчнинг ҳар бир партияси (кўпчилигида дуранг натижа қайд этилишига қарамасдан) ажойиб бу ўйин ихлосмандлари эътиборини жалб этмоқда. Негаки, таниқли гроссмейстерлар қизиқарли ўйин кўрсатмоқдалар. Фикримизнинг далили учун ўн тўртинчи партияни олайлик. Томонлар унда илк маротаба шотландча ҳимояни қўлладилар. Оқ доналар билан ўйнаган жаҳон чемпиони 11-юришда янгилик ишлатди. Натижада Карпов узоқ вақт ўйланиб қолди. Шу юришгача Каспаров ўзига ажратилган вақтнинг бор-йўғи беш дақиқасини сарфлаган бўлса, Карпов ҳисобидаги вақтнинг деярли ярмидан фойдаланишга мажбур бўлди. Шунга қарамай у ҳимояда аниқ ва пухта ўйнаб, рақибининг ташаббусни тўла-тўкис қўлга киритишига имкон бермади.

Партия 40-юришдан кейин кескин вазиятда кечиктирилди. Иккала томонда биттадан фарзин, биттадан рух, учтадан пиёда қолганди. Бу кучлар нисбати тенг деганидир. Шу боис гроссмейстерлар эртаси куни ўйинни давом эттирмасдан дурангга рози бўлдилар.

Шундай қилиб, ўн тўрт партиядан сўнг матчда мувозанат сақланиб турибди — 7:7.

Муҳаррир вазифасини бажарувчи
Н. ЁҚУБОВ.

ТАРВУЗ ШАРБАТИ

Хоразм вилоят деҳқончилик-саноат комбинати меҳнаткашлари тайёрлаган турли хил консервалар элга манзур бўлмоқда.

— Шу йилнинг ўтган ойларида 6 миллион 470 минг шартли банка қовун-тарвуз, мева ва сабзавот маҳсулотлари ишлаб чиқардик, — дейди комбинат директори Озод Отаев. — Бу режадагидан 168 минг банка кўпдир. Бундан ташқари хўрандаларга 120 тоннага яқин музқаймоқ ва бошқа ичимликлар етказиб бердик.

Комбинатда маҳсулотлар турини кўпайтириш йўлидан борилаётир. Бу йил тарвуз асали ҳамда тарвуздан мураббо тайёрлаш йўлга қўйилди. Харидорлар дастлаб тайёрланган ўн тонна бундай шарбат ҳамда 30 тонна мураббони иштиёқ билан сотиб олдилар.

Қ. БОБОЖОНОВА.

ЭЛЛИКҚАЛЪА ЯНГИЛИКЛАРИ

САФЛАР МУСТАҲКАМ

Район партия қўмитасида бир гуруҳ ишлаб чиқариш илғорларига партия билетлари тантанали равишда топширилди. Биринчи котиб О. Жуманиёзов ва кекса коммунист А. Дўстжонов 12 кишига ана шундай ҳужжат тақдим этдилар.

Район партия ташкилоти сафларини жипслаштирмоқда. 1977 йилда коммунистлар сони 1.000 та эди, холос. Эндиликда Ленин партияси аъзолари 2.000 дан ошди. Улар қайта қуришнинг олдинги сафларида бормоқдалар.

ХОТИРА КИТОБИ

Улуғ Ватан уруши жанггоҳларида манфур душман устидан қучилган ғалабага элликқалъалик йигитлар ҳам ҳисса қўшдилар. Улардан икки киши Ўринбой Абдуллаев (марҳум), Иноят Наврўзбоев алоҳида мардлик кўрсатганликлари учун Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлишди. Ҳозир районда 400 дан зиёд уруш қатнашчиси истиқомат қилаяпти.

Ҳамқишлоқлар жанг майдонидан қайтмаганлар хотирасини абадийлаштириш чораларини кўраяптилар. Яқинда район рўзномаси — «Октябрь байроғи»да ҳарбий комиссариат ташкил этаётган «Хотира китоби»га киритилувчи жангчилар рўйхати эълон қилинди. Бедарак йўқолганлар ҳам изланаяпти. Бу ўтганлар хотирасига ҳурматдир.

ТАЪМИРЛАШГА КАТТА МАБЛАҒ

Элликқалъа — қадимий тарихий қўрғонлар, қалъалар маскани. Бу ерда Тупроққалъа, Қирққизқалъа, Бургутқалъа сингари ЮНЕСКО тасарруфига олинган масканлар бор. Мухтор жумҳурият вазирлиги кўҳна бу қалъаларни таъмирлаш ҳақида ғамхўрлик қилаяпти. Яқинда «Меъмор» жумҳурият таъмирлаш илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг участкаси районда иш бошлади. Келгуси йили бу жамоа Хоразм шоҳларининг биринчи манзилгоҳи — Тупроққалъани ўрганиш билан шуғулланади. Тупроққалъа музейи ва қалъани таъмирлашга 2,5 миллион сўм ажратилган.

Ж. ЖАЙЖОНОВ.

Маданий алоқаларни мустаҳкамлаш ниятида келган Ла «Муфрина» фольклор ашула ва рақс ансамбли Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларини Италия халқ санъатининг қизиқарли намуналари билан таништирди.

Меҳмонларнинг Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти талабалари билан учрашуви катта дўстлик байрамига айланиб кетди. Билимгоҳнинг Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотига сазовор бўлган «Ором» рақс ансамбли ҳаваскор артистлари шу йил август ойида Италияга борган эдилар.

СУРАТЛАРДА: «Ором» халқ ансамблининг яккахон раққосаси Шаҳзода Эргазева (ўртада) Ла «Муфрина» артистлари Лучано Лукарини ва Франческо Рокиноли билан суҳбатлашмоқда; Малика Аҳмедова байрамда рақс ижро этмоқда.

А. РИСҚИЕВ олган суратлар. (ЎзТАГ).

Ойнаи жаҳонда

30 НОЯБРЬ, ЖУМА

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 «Боболардан қолган бу наво...». Фильм-концерт.
12.00 Такрорий фильмлар экрани. «Олтинга тенг». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Чипнинг саргузаштлари». Мультфильм.
18.20 «Нима учун қиш бўлади?». Болалар учун фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
18.50 Бадминтон. Жумҳурият чемпионати.
19.15 Долзарб мавзу.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 Жумҳурият Ленин комсомоли мукофотининг совриндорлари — Маҳмуд Азимов, Муҳаммад Юсуф.
21.30 Москва. «Время».
22.00 Ўзбекистон Ленин комсомоли съезди кундалиги.
22.20 «Жавоҳирлар маликасига ҳужум». Бадиий фильм (Рига киностудияси).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Бу оқшомда» (рус тилида).
20.00 «Пульс». Информацион кўрсатув (рус тилида).
20.10 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ганжинаи Хатлон» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
23.00 «Аэлита, эркакларга хиралик қилма». Бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Омадсиз». Мультфильм.
9.10 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 14-серия.
10.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.00 «Мусиқа эфирда».
13.00 «Время».
13.40 «Лабини қимирлатмасдан гапира оладиган одам». Ҳужжатли фильм премьераси («ЦСДФ»). Оригинал жанрда ижод қиладиган эстрада артисти Р. Виноградова ҳақида.
13.55 Хоккей. ССЖИ чемпионати. «Динамо» (Москва) — МАСК. 2 ва 3-даврлар.

* * *

16.20 Тинч океани қирғоқларининг экологик муаммолари ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
16.50 Тверь ҳаваскорлик академик хорлари I фестивали қатнашчилари ҳақида концерт-очерк.
17.10 «ТелеЭКО» журнали.
17.40 «Рок — сабоқ». Ўсмирлар учун мусиқий программа.
18.25 Сиёсий мулоқотлар. «Галерея».
19.25 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 14-серия.
20.30 «ВИД» таништиради: «500 программаси», «Мўъжизалар майдони» капитал шоуси.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 Ички Ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра.
22.20 «Бу бўлган... бўлганди...» («Йил қўшиғи» фестивали саҳифаларида).
22.40 «ВИД» таништиради: «Взгляд», «Веди», «Синематограф», «Эм ти ви». Танаффус пайтида (00.20) — «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Табиат сирлари». Илмий-оммабоп альманах.
9.35, 10.35 Тарих. 5-синф. Ленин — Коммунистик партия асосчиси.
10.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Жуғрофия. 6-синф. Тоғлар ва текисликлар.
12.05 «Дастлаб...». Илмий-оммабоп фильм.

*

13.05 «Чол сигирини сотгани ҳақида». Мультфильм.
13.15 Такрорий телефильмлар сеанси. «Болаларимиз учун уй». 5-серия — «Ғамгин эркак».
14.15 «Навбат сизга, артист». Любовь ва Виктор Анисимовлар.
14.35 «Ўз уйимизни ўзимиз қурамиз». 2000 йилда уй-жой.

* * *

17.25 «Довуллар пайти». Балиқ овлаш саноатининг муаммолари ҳақида.
18.25 «Жаҳон бозорининг калити». «Бизнес-конгресс-90». Совет ва чет эл бизнесменларининг Бокудаги учрашуви.
18.55 Коллаж.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 Фигурали учиш. Халқаро мусобақалар. Жуфт бўлиб учиш. Эркин программа. Одессадан кўрсатилади.
20.15 Спорт ҳамма учун.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Биздачи...».
20.45 «Боқий ва ўткинчи нарсалар ҳақида». Белоруссия ва Украина. Миллатлараро муносабатлар. Минскдан кўрсатилади.
21.15 «Олий мақсад сари». Телефильм.
21.25 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. «Раққослар». Телевизион ҳужжатли фильм (Новосибирск).
21.55 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.
22.25 «Одам амфибия». Бадиий фильм («Мосфильм»).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1976.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12